

BuurtSaam Kerkrade

Sociaal-ruimtelijk onderzoek rond het historische lint van Bleijerheide-Nulland

51N4E Acte
Simply Community
Plant en Houtgoed

BuurtSaam Kerkrade

Sociaal-ruimtelijk onderzoek rond het historische lint van Bleijerheide-Nulland

Eindverslag

20.12.2024

51N4E Acte – ruimtelijk ontwerp

Eva De Bruyn, Una Buseyne, Elke Schoonen, Maria Vollas
contact: EvaDeBruyn@51N4E.com

Simply Community – antropologie

Ruth Soenen, Pim Van Reempts
contact: simplycommunity@skynet.be

Plant en Houtgoed – landschapsonwerp

Jeroen Deseyn, Eva Gutscoven
contact: info@plantenhoutgoed.be

In opdracht van Gemeente Kerkrade

contactpersoon: Bart Heffels
bart.heffels@kerkrade.nl

procesbegeleiding en administratieve opdrachtgever:

College van Rijksadviseurs
contactpersoon: Lena Knappers
Lena.Knappers@rijksoverheid.nl

Inhoud

- 1 Vraagstelling en methode**
- 2 Situering**
- 3 Ruimtelijke lezing door 5 thematische brillen**
- 4 Beleving van de ruimte door locale actoren**
- 5 Antropologisch-ruimtelijke concepten**
- 6 Ontwerpprincipes voor de herinrichting van het historische lint**
- 7 Synthesekaart en plekken**
- 8 Verder aan de slag**

Vraagstelling

Dit onderzoek kadert binnen het BuurtSaam traject, geïnitieerd door het College van Rijksadviseurs om via ruimtelijk onderzoek concrete ruimtelijke handvaten te ontwikkelen die de leefbaarheid, gezondheid en ruimte voor ontmoeting stimuleren in verschillende buurten in Nederland.

De overkoepelende onderzoeksvraag van BuurtSaam is: Op welke wijze kan een gezonde en sociale buurt gestimuleerd worden?

Gemeente Kerkrade neemt deel aan het BuurtSaam traject met de buurten Bleijerheide en Nulland, en meer in het bijzonder het historisch lint Bleijerheiderstraat-Pannesheiderstraat dat de twee buurten met elkaar verbindt.

Op dit moment lijdt het gebied onder de gevolgen van (langdurige) leegstand. Veel vastgoed in de Bleijerheiderstraat en Pannesheiderstraat is verwaarloosd. De openbare ruimte is versteend, wordt gedomineerd door de auto en is vaak zonder verblijfskwaliteit. Daarnaast worden verschillende sociale uitdagingen genoemd, zoals vergrijzing, drugs- en andere grensproblematiek en een verminderd buurtgevoel.

Met het BuurtSaamproject hoopt de gemeente inzichten te bekomen rond een toekomstbestendige herinrichting van de Bleijerheidesstraat en de Pannesheiderstraat. Dit aan de hand van:

- een integrale stedenbouwkundige visie waarin de mogelijke programmering en de continuïteit van het lint worden onderzocht
- ontwerpprincipes voor het profiel en de inrichting van de straat zelf.

Kerkrade is één van de zes gebiedscoalities binnen het BuurtSaam-traject

Hoe gingen we tewerk?

Met ons team beantwoordden we de vraag van de gemeente Kerkrade vanuit drie invalshoeken: ruimte, mens en natuur.

Het onderzoek tussen augustus en december 2024 werd georganiseerd in 4 fasen:

1. Kennis opbouwen en de onderzoeksvragen scherpstellen aan de hand van een eerste ruimtelijke lezing en antropologische lezing van de beschikbare beleidsdocumenten en data.

2. Ontwikkelen van ruimtelijke en sociale concepten

3. Ontwerpend onderzoek naar de ruimtelijke en programmatische mogelijkheden

4. Synthetiseren en benoemen van vervolg-acties

Via middelen van de gemeente Kerkrade en het College van Rijksadviseurs (CRa) werd in november 2024 bijkomend antropologisch onderzoek uitgevoerd in Bleijerheide-Nulland. Het volledige onderzoek wordt gepresenteerd in een zelfstandig rapport. In voorliggend hoofddocument komen de antropologische inzichten op geïntegreerde wijze samen met het ruimtelijke ontwerp.

Daarnaast werken we met hetzelfde team parallel in opdracht van de gemeente Kerkrade aan visie-ontwikkeling voor de cluster gebouwen en pleinen in het hart van de wijk. De afronding hiervan is voorzien eind februari en staat in wisselwerking met de concepten en inzichten ontwikkeld in het kader van BuurtSaam.

Uitwisselingsmomenten BuurtSaam Kerkrade:

07/06/24: Opstart-overleg kerngroep

26/08/24: Onderdompeldag BuurtSaam in Kerkrade: thematische groeps gesprekken met betrokken partijen (zowel gemeentelijk, regionaal als bewonersorganisaties en lokale professionals) en CRa

01/10/24 overleg met kerngroep: presentatie eerste analyses en concepten

17/10/24 overleg met kerngroep, focus op mobiliteit

31/10/24: Werksessie in Kerkrade met grote groep betrokken partijen en CRa.

gepland:
midden januari: afstemming kerngroep

28/01/2025: eindpresentatie BuurtSaam aan grote groep betrokken partijen

31/01/2025: slotbijeenkomst BuurtSaam

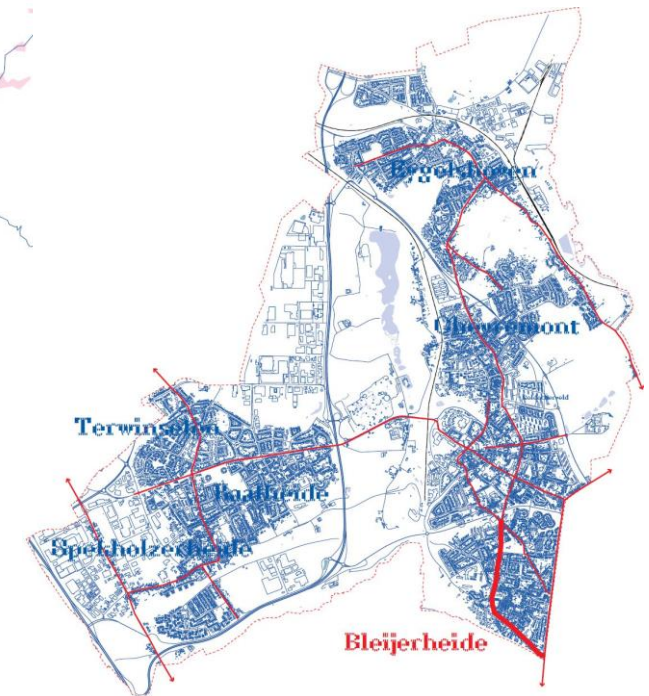
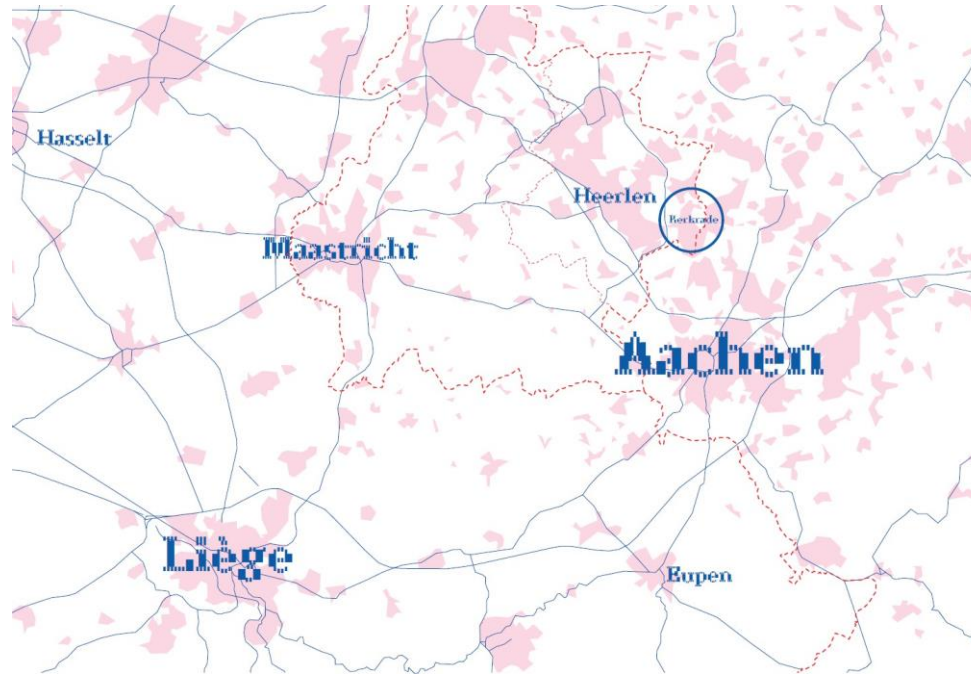
SITUERING

Situering / Bleijerheide-Nulland

De gemeente Kerkrade maakt deel uit van de regio Parkstad Limburg: een regio met een gedeelde (mijn)geschiedenis en gedeelde ruimtelijke en sociale uitdagingen.

Terwijl de nabijheid van de Duitse grens uitdagingen met zich meebrengt, heeft de gemeente een zekere aantrekking, onder andere door haar ligging in de Maas-Rijn regio die bekend staat als een landschappelijk, economisch, cultureel en maatschappelijk interessante regio, met onder andere de steden Heerlen, Luik, Maastricht en Aken.

Bleijerheide-Nulland is de meest zuidelijk gelegen wijk van Kerkrade, in het 'puntje' van de gemeente, vlakbij de grens. Het gebied wordt gekarakteriseerd door een patchwork van woonwijken, variërend van eengezinswoningen tot appartementen, met een geschiedenis die sterk verbonden is aan de voormalige mijnbouwindustrie. Rondom liggen waardevolle landschappelijke gehelen.

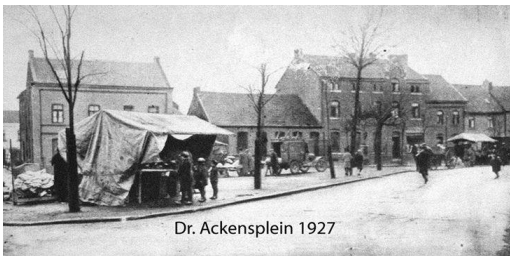
Bron kaarten: Falsework, RELOAD studie, 2023: een verzameling ontwerpend onderzoek voor specifieke panden in de wijk

Situering / historiek

Historisch kaartmateriaal toont hoe Kerkrade is gegroeid vanuit een netwerk van historische linten, waarlangs zich kernen, en later wijken ontwikkelden. Tot op vandaag is de versnippering van al deze kernen voelbaar.

Bleijerheide werd voor het eerst genoemd in documenten uit 1734. Toen bestond het dorp nog uit een handjevol woningen op de plek waar je vandaag het Dr. Ackensplein vindt. In de jaren die volgden, werden ook langs de Bleijerheiderstraat en Pannesheiderstraat woningen gebouwd. De Nieuwstraat die op de grens met Duitsland en Nederland loopt, werd in 1816 verklaard tot landsgrens. Bleijerheide bleef groeien, waardoor het dorp in de 20e eeuw vastgroeide aan Kerkrade.

Het historisch lint Bleijerheiderstraat-Pannesheiderstraat was ooit de belangrijkste route van Kerkrade naar Aachen (met halverwege het dorpje Bleijerheide). Langs het lint zien we nog resten van karaktervolle panden en geornamenteerde gevels die een idee geven van het vroegere statuut van het lint.

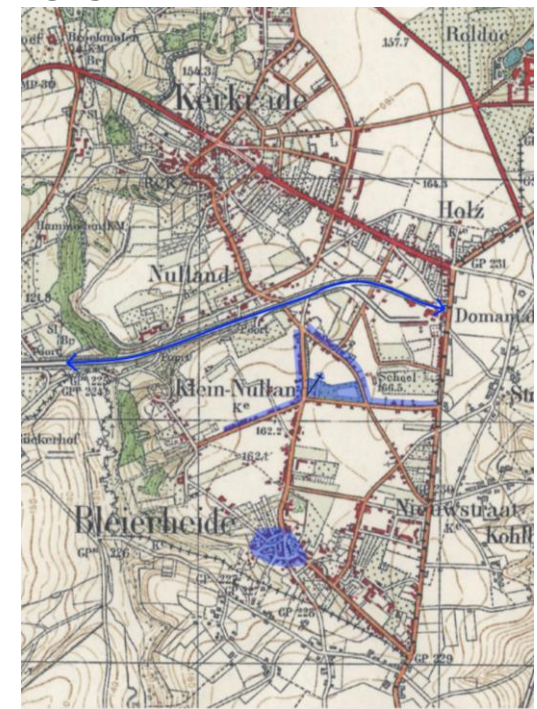
Dr. Ackensplein 1927

Bron kaarten:
Provincie Limburg: Atlas Limburg Portaal
Topotijdreis: 200 jaar topografische kaarten

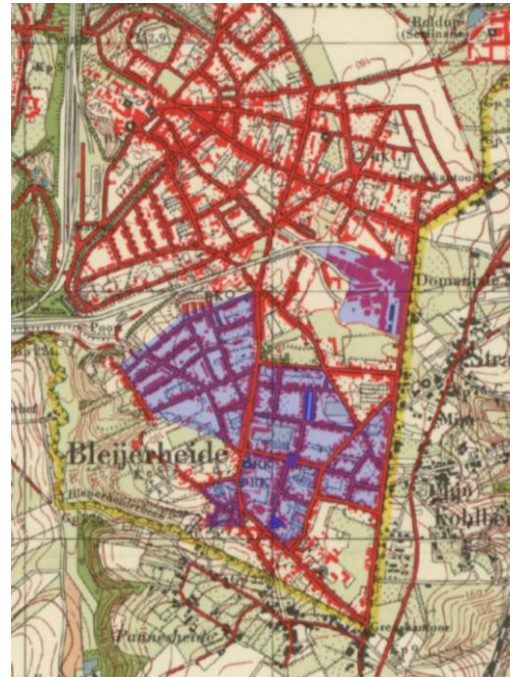
1837-1844

1925

1960

2020

Situering / vandaag

Onze sitebezoeken en wandelingen langs het lint maakten zowel de rijke historiek als de actuele uitdagingen voelbaar.

Het lint

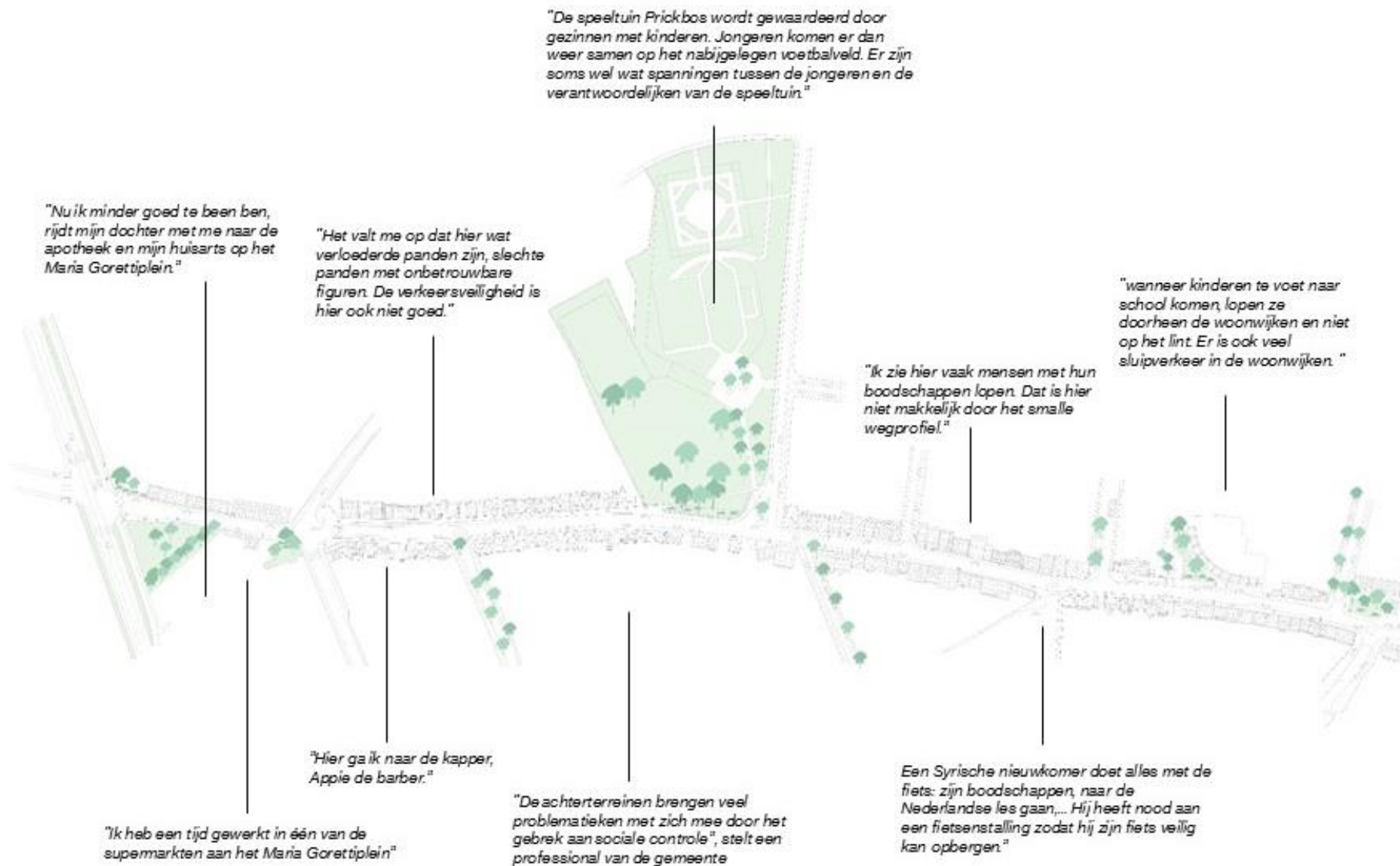
'Schatten'

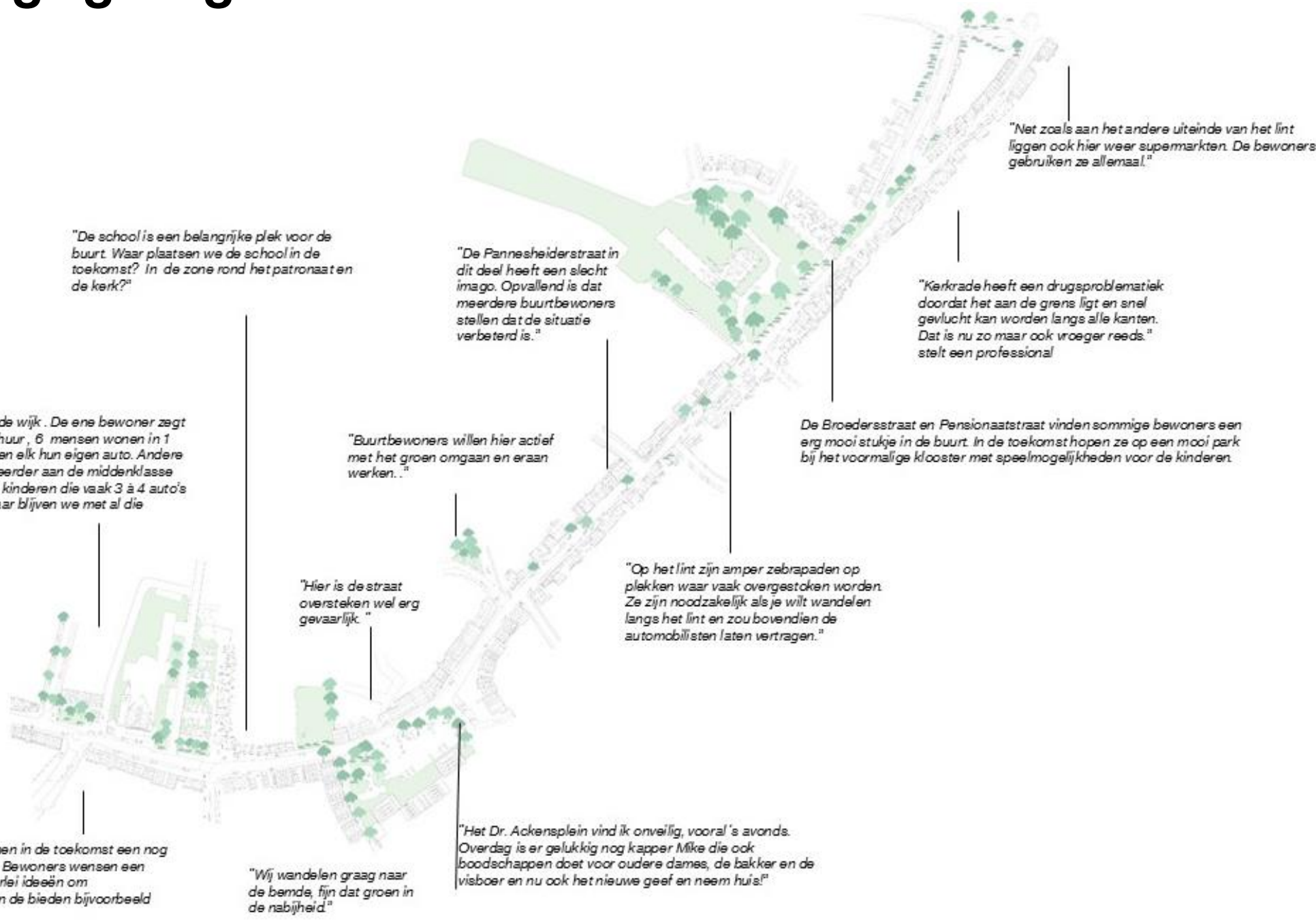
'Uitdagingen'

Situering / getuigenissen

Situering / getuigenissen

**RUIMTELIJKE LEZING DOOR
4 THEMATISCHE BRILLEN**

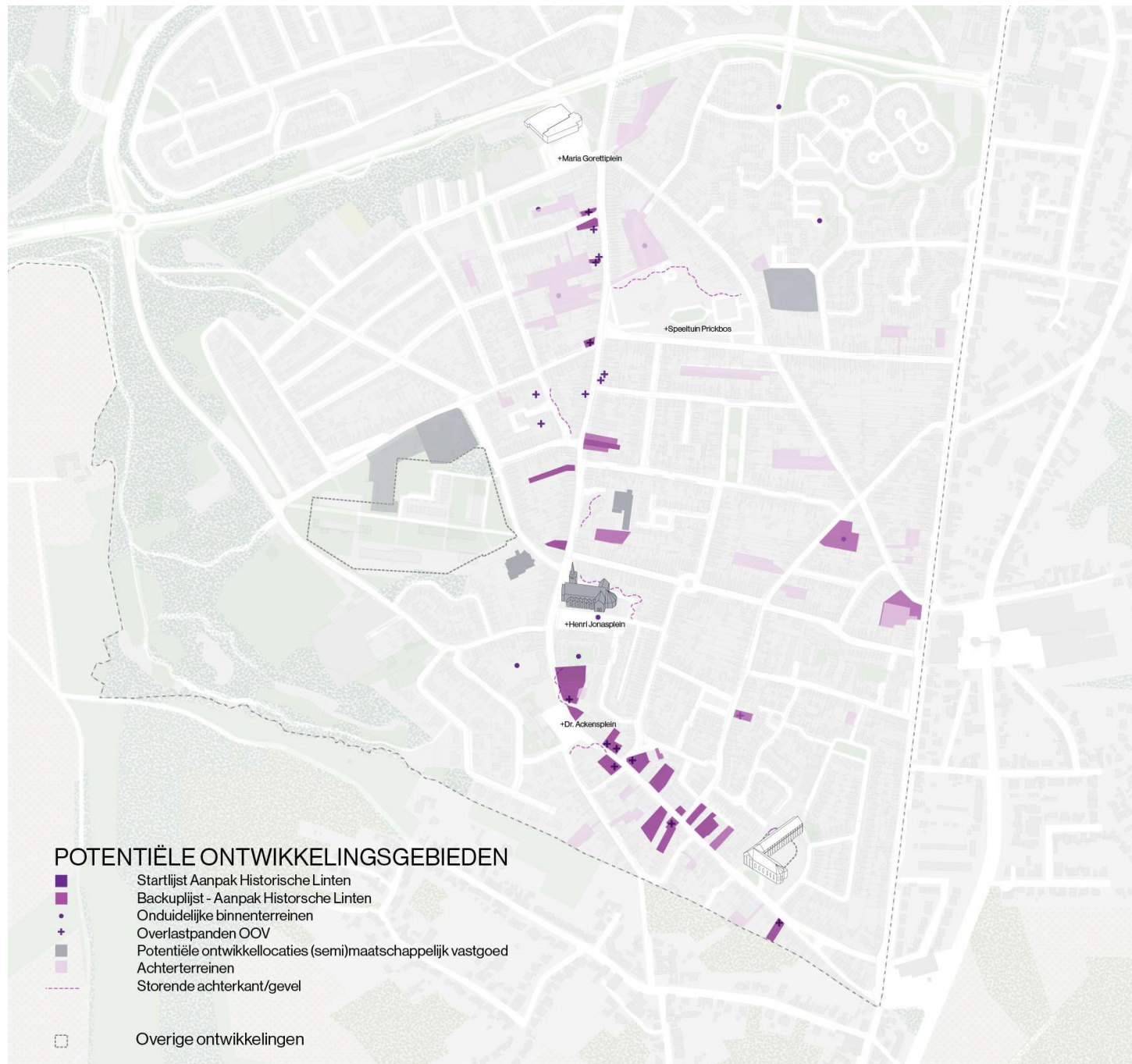
Ontwikkelingsdynamiek

Observaties:

- De kaart toont panden en plekken die geïdentificeerd werden door de gemeente als vastgoed waar, al dan niet in samenwerking met een andere partij, een herontwikkeling zou kunnen plaatsvinden.
- Vanuit middelen uit de RegioDeal en het Volkshuisvestingsfonds in combinatie met gemeentelijke cofinanciering en inzet van woningcorporatie HEEMwonen werd al overgegaan naar de aankoop van enkele panden.

Onderzoeksvragen:

- Hoe passen we de aanpak van verloederde panden in in **een samenhangend ruimtelijk én menselijk verhaal**?
Er is nood aan structureren en conceptualiseren, vanuit ruimte en vanuit de mens.
- Welke sociaal-culturele **programma's** kunnen op het lint ingevoegd worden?
- Welke percelen zijn mogelijk interessant om te zorgen voor **ademruimte** of open ruimte op het lint?

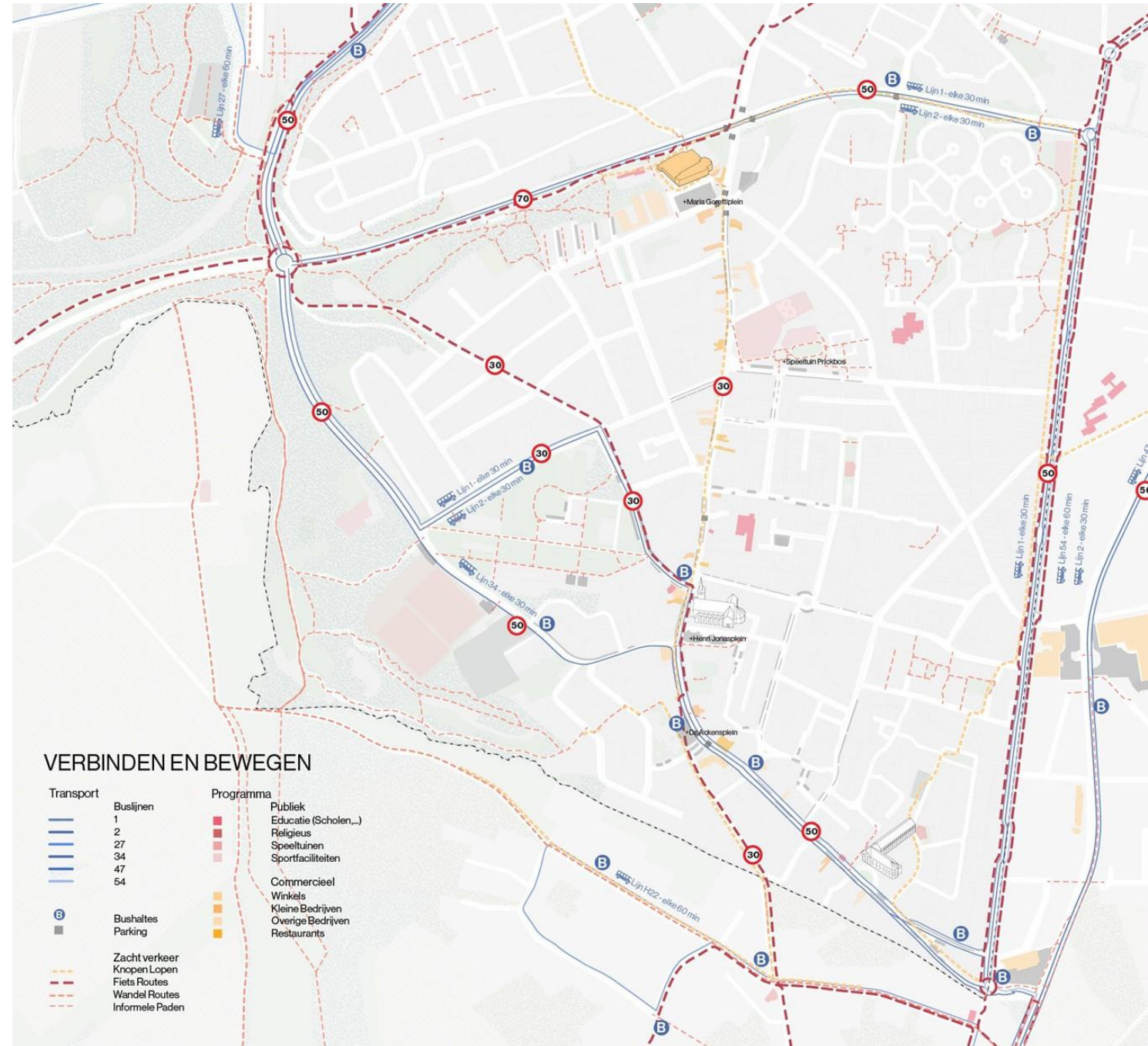
Verbinden en bewegen

Observaties:

- Voor geen enkele van de vervoersmodi is het lint vandaag een centrale figuur.
- Het historische lint bestond uit twee delen, met het D.r Ackensplein als scharnier. Ook vandaag hebben de twee delen (Bleijerheidestraat in het noorden en Pannesheiderstraat in het zuiden) andere kenmerken, op vlak van snelheid, breedte, openbaar vervoer en voorzieningen.

Onderzoeksvragen:

- Wat is het **statuut van het historische lint als structurerende figuur** vandaag?
- Kunnen we **continuïteit** in het lint brengen, en tegelijk **specifieke plekken** en zones onderscheiden?
- Hoe kunnen we **toegangspoorten** ontwikkelen die het begin en einde van het lint aangeven, als herkenningspunten, maar ook als cluster voor parkeren?
- Hoe kunnen we automobilisten motiveren om de auto te laten staan?
- Welke vervoersmiddelen worden door een brede groep gebruikt?

Blauw-groen netwerk

Observaties:

- Het lint bevindt zich op een plateau, tussen twee dalen.
- De wijk is dooraderd met een netwerk van (groene) pleintjes, doch met veel parkeerruimte
- Lint zelf is sterk verhard en heeft weinig marge voor groen
- De bestaande vegetatie bestaat uit bomen die meestal uitheems zijn en weinig bijdragen tot de biodiversiteit (*Quercus palustris*, *Ginkgo biloba*, *Styphnolobium japonicum*,...). Een struiklaag ontbreekt meestal. Indien ze er is, wordt ze in veel gevallen intensief beheerd (snoeimassieven).

Onderzoeksvragen:

- Kunnen we van het lint een aangename groene verblijfsruimte maken en deze verbinden met de omliggende landschappen?
- De koelste plekken bevinden zich in de vallei. Hoe kunnen we het lint dat zich op het plateau bevindt, afkoelen?
- Kan er op het lint ruimte komen om regenwater te captureren en te voorkomen dat het snel afstroomt naar de vallei?
- Welke groenvormen zijn wenselijk en welke niet?

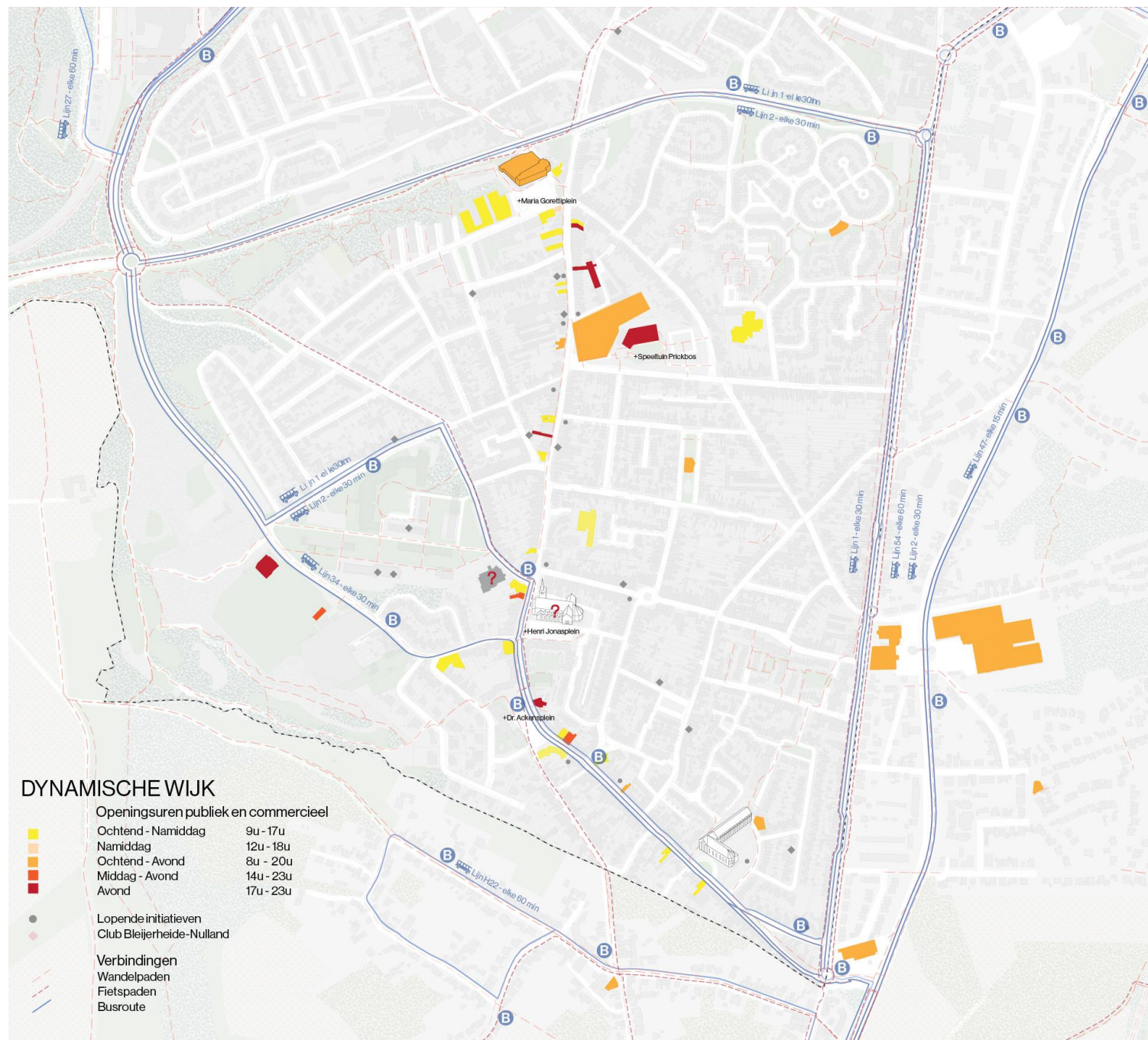
Wijkdynamiek

Observaties:

- Handelszaken en voorzieningen op het lint hebben hun openingsuren voornamelijk overdag, er is **weinig activiteit in de avond**, vooral niet in het zuidelijk deel
- Publieke en commerciële programma's in de **noordelijke helft van het lint zijn moeilijker bereikbaar met het openbaar vervoer**

Onderzoeksvragen:

- Kan het lint weer de **ruggengraat** vormen van de buurt, die betekenisvolle plekken verbindt?
- Waar kunnen we **ruimte vrijmaken** in functie van verblijf, veiligheid en leefbaarheid?
- Welke **programma's** kunnen op het lint ingevoegd worden (met verspreide openingsuren)

BELEVING VAN DE RUIMTE DOOR LOKALE ACTOREN

Antropologisch onderzoek

Parallel aan het ruimtelijk ontwerpend onderzoek voerden we antropologisch onderzoek in Bleijerheide-Nulland.

De output van het antropologische onderzoek is vierledig:

1. Contextualiseren: waar zijn we precies?

2. Antropologisch-ruimtelijke basisconcepten aanreiken aan het ontwerp

3. Advies aanreiken m.b.t. sociale programmatie op het lint

4. Uploaden van ruimtelijke toekomst-ideeën en interventies met sprekende details uit het antropologisch onderzoek

The table of contents is set against a light blue background. The title 'Inhoud' is at the top in a dark blue font. Below it, five numbered items are listed with their corresponding page numbers: '1. Bewonersprofielen.....p 15', '2. Algemene buurtbeleving.....p 28', '3. Bijzondere inzichten over de buurt.....p 40', '4. Het antropologisch-ruimtelijk belevingstrio 'dorp/stad/huis'.....p 63', and '5. Conclusie & advies.....p 80'. At the bottom, the text 'Simply Community, 20 december 2024' is visible.

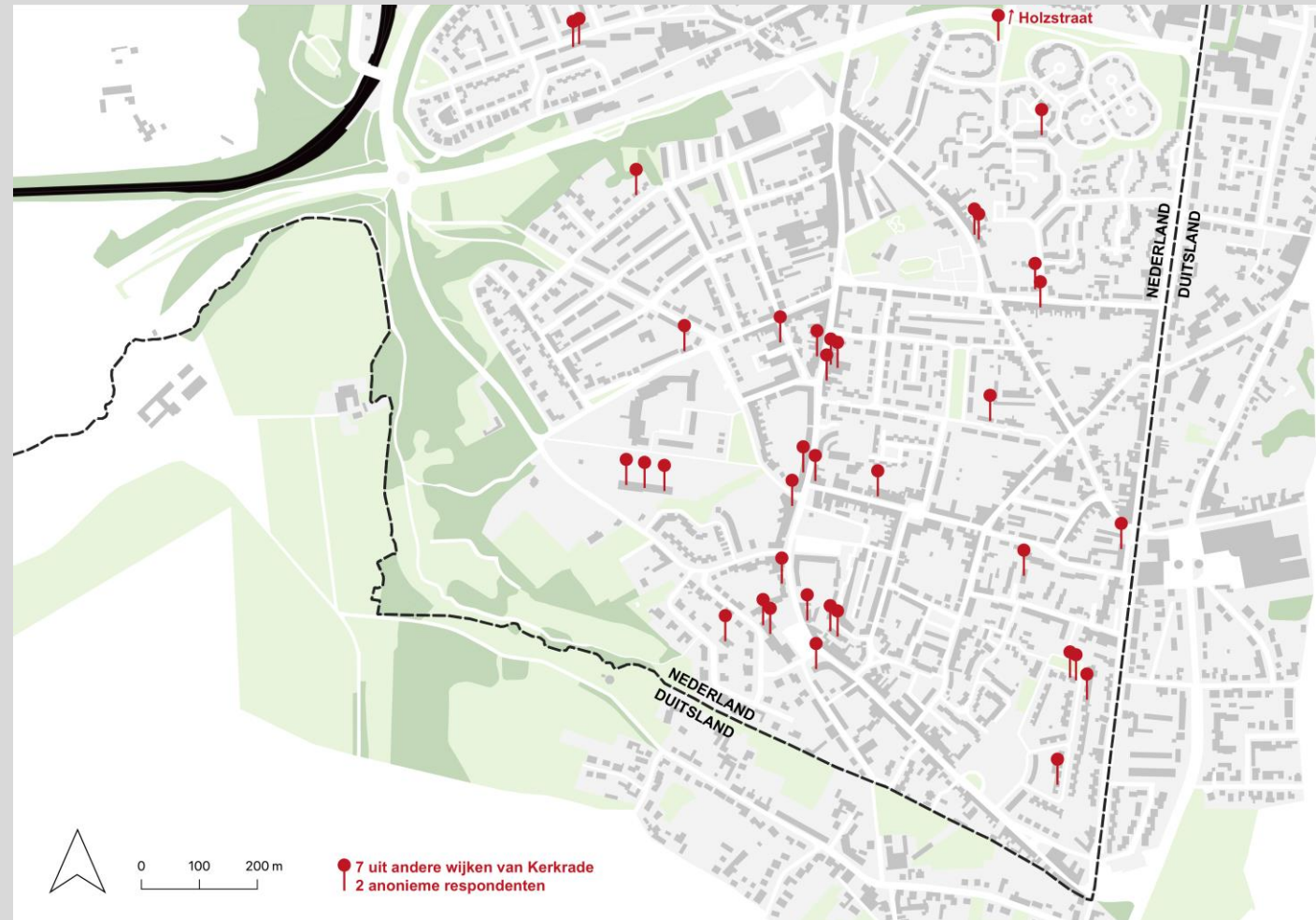
Rapport van het antropologische onderzoek, waarvan de inzichten verweven zijn met het ruimtelijk onderzoek in voorliggend rapport. Zie bijlage voor volledig rapport.

Antropologisch onderzoek

Het antropologisch rapport omvat volgende inhoud:

1. Bewonersprofielen: een bredere kijk op de bewoners van Bleijerheide-Nulland.
2. Algemene buurtbeleving: twee dominante belevingen: de buurt als het afvoerputje, maar ook een nuancering ervan.
3. Bijzondere inzichten over de wijk: het vervoer, het wandelen en de menselijke contacten.
4. Het antropologisch-ruimtelijk belevingstrio 'dorp/stad/huis' als oriënterend voor het sociaal en ruimtelijke advies.

46 respondenten namen deel aan het antropologisch onderzoek. De meeste data werden verzameld via interviews bij bewoners thuis.

Dorp – stad – huis

In het antropologisch onderzoek wordt het trio dorp – stad – huis toegelicht:

Een antropologisch concept gebaseerd op onderzoek naar 'het leven zoals het is' in collectief gebruikte (publieke) binnen- en buitenruimtes' van Simply Community.

zie o.a. publicatie Soenen, R. (2022). Een stedelijk huis voor iedereen, Ruimte, Vakblad van de Vlaamse vereniging voor ruimte en planning, themanummer Ruimte & menselijk gedrag, 14 (54), pp 36-39.

Dit concept betreft een dynamisch evenwicht tussen de sociale fenomenen: dorp, stad en huis. Deze sociale fenomenen kunnen ook *out of place* zijn.

Deze concepten worden als leesraster gelegd op de data verzameld in Bleijerheide-Nulland.

De vraag naar het DORP

De vraag naar het dorp of het dorpsgevoel verwijst naar een erg concreet sociaal fenomeen namelijk dat mensen in hun nabije omgeving toevallig een bekende kunnen ontmoeten

De vraag naar de STAD

De vraag naar de stad betreft het concrete sociale fenomeen dat mensen niet altijd hetzelfde willen doen en zien met steeds dezelfde mensen op dezelfde plekken, maar af en toe ook iets nieuw en onverwacht willen ontdekken.

De vraag naar het HUIS

De vraag naar het huis betreft een thuisgevoel.

Het zich kunnen terugtrekken in de eigen woning met familie en vrienden zonder zich gegijzeld te voelen door de omgeving. Het thuisgevoel verwijst dus naar het belang van privacy en luwte.

Mensen willen echter ook 'thuis kunnen zijn op een ander'. Mensen vinden het aantrekkelijk om huiselijke dingen te doen te midden van allerlei onbekenden die een levendige scène vormen. Het 'thuis kunnen zijn op een ander' omvat tegelijkertijd ook waardering voor luwteplekken in het publieke domein.

Dorp-stad-huis in het sociale domein

Een dynamisch evenwicht bereiken tussen dorp, stad en huis is van belang voor zowel het sociale buurtleven als voor het ruimtelijk ontwerp van het lint en de pleinen langs het lint.

Wat kan het concreet betekenen voor Bleijerheide-Nulland?

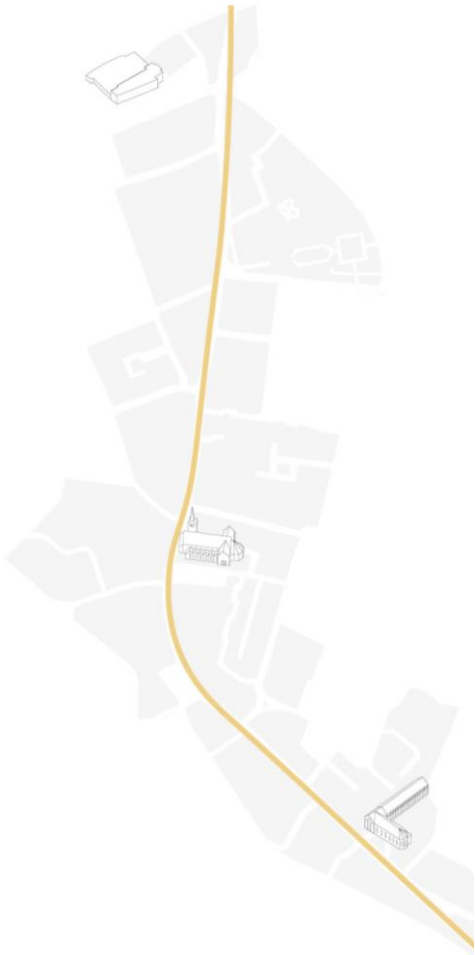
- De vraag naar een laagdrempelige lunchroom
- De vraag naar een ruimte voor ateliers & workshops m.b.t cultuur en kunst
- Verenigingen exponentieel!
- Een buddy-project voor nieuwkomers
- Het idee van de centrumdruppels

(zie rapport antropologisch onderzoek)

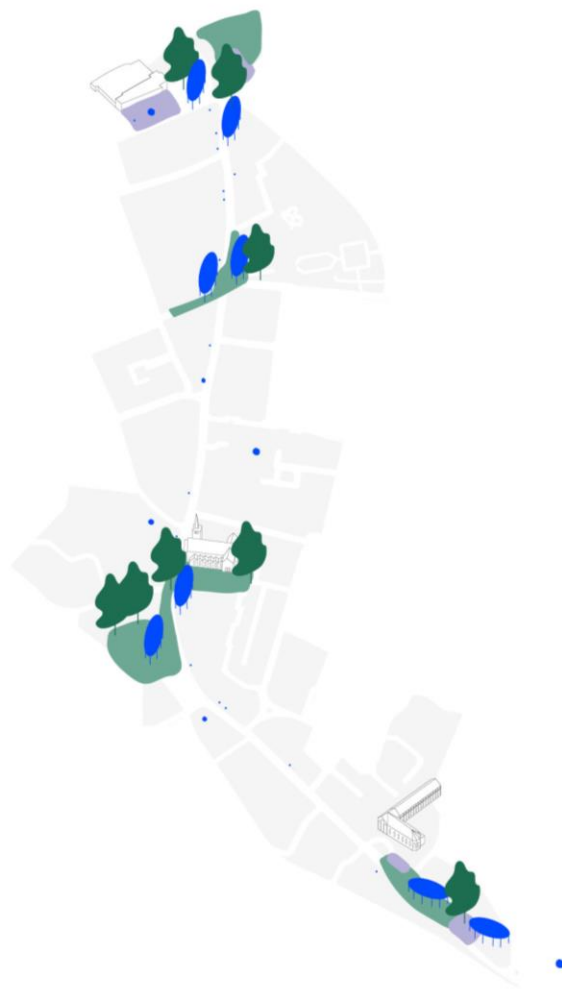
Het dorpsgevoel is een essentieel gevoel omdat bewoners de mensen en de omgeving als vertrouwd moeten kunnen aanvoelen. Wanneer het dorpsgevoel te sterk benadrukt wordt, wordt het echter minder dynamisch. De stedelijke ervaringen met nieuwe gezichten en plekken kunnen dan soelaas bieden. Het thuisgevoel zorgt ervoor dat bewoners zich thuis kunnen voelen te midden van vele anderen maar dat ze zich ook kunnen terugtrekken wanneer ze dat wensen. Dorp-stad-huis is dan ook richtinggevend om te werken aan sociale cohesie in de buurt (zie sociaal advies in antropologisch rapport).

ANTROPOLGISCH-RUIMTELIJKE CONCEPTEN

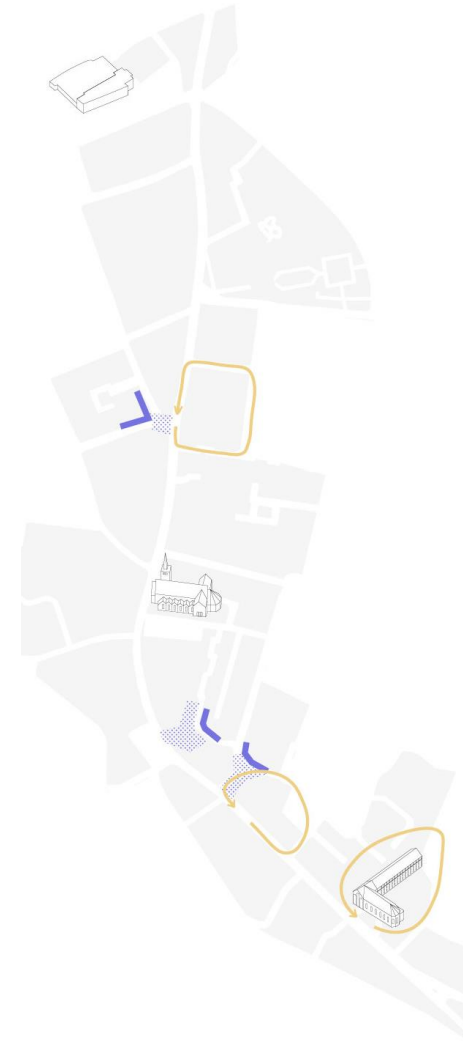
Antropologisch-ruimtelijke concepten

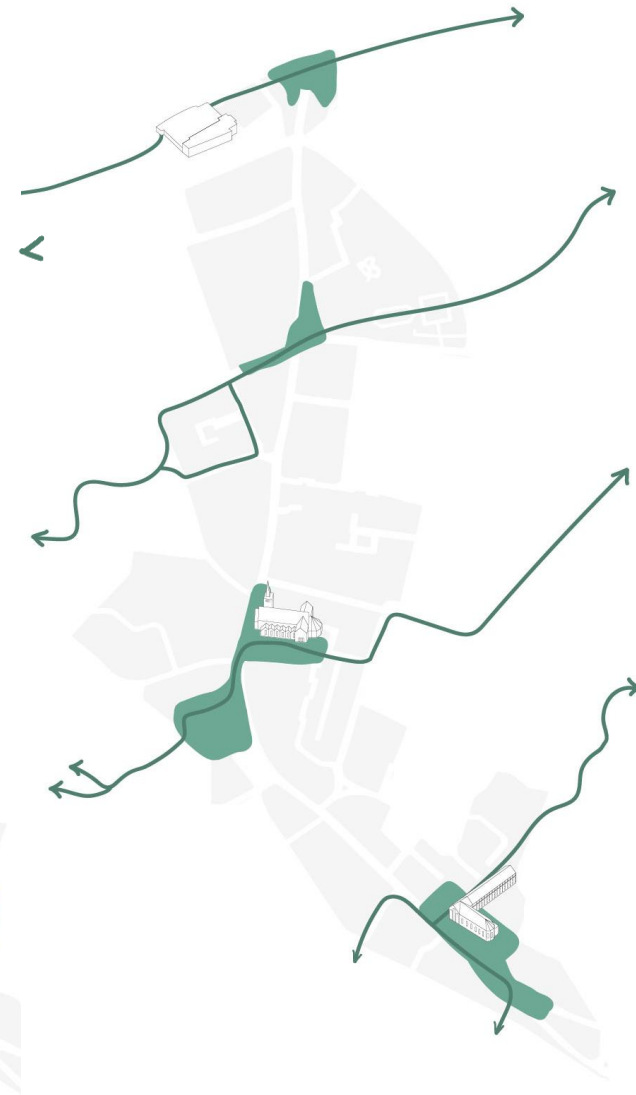
CONTINUÏTEIT

POORTEN EN KNOPEN

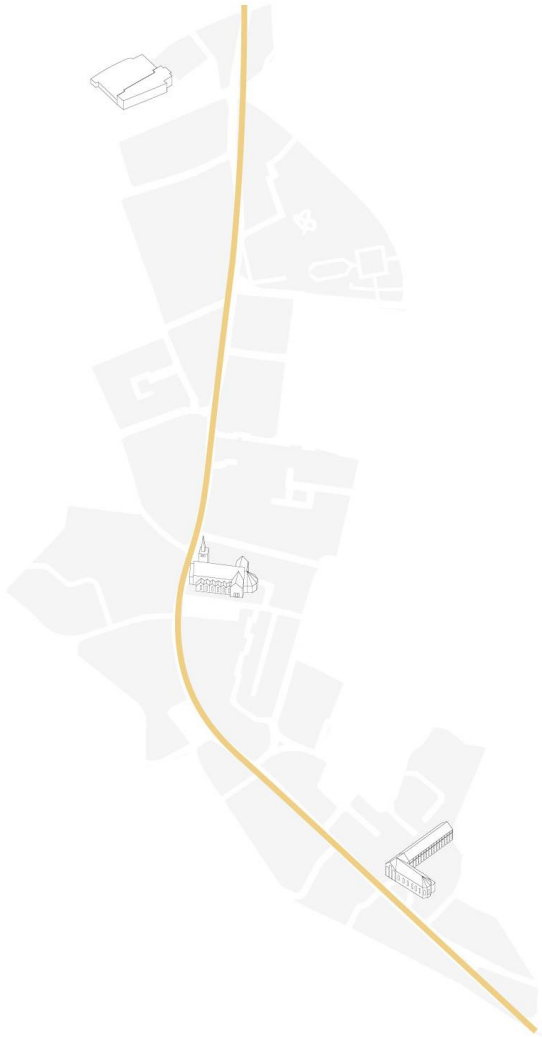
TWEDE LIJN BETREKKEN OP LINT

GROENE DWARSVERBINDINGEN

Concept 1: Continuïteit

meer
huis

Een eerste concept speelt in op de leesbaarheid van het lint als centrale verbindende figuur. Het lint is op vele plaatsen versnipperd: de hoogtes en typologieën van de bebouwing zijn divers, de bouwlijn springt soms terug, de lintbebouwing is soms onderbroken. Op sommige delen van het lint is de leesbaarheid zoek, terwijl het lint op andere delen net heel smal en repetitief aanvoelt.

De ambitie van de gemeente om stapsgewijs verloederde panden aan te pakken, is een kans om hiermee aan de slag te gaan en een juiste balans te vinden tussen

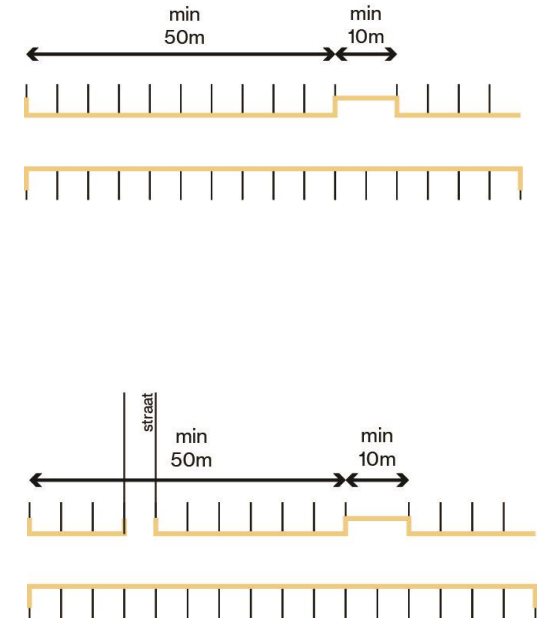
- het lint herstellen als leesbare continue figuur
- ademruimte op het lint creëren en de stedelijke, anonieme lijn van het lint doorbreken.

We stellen enkele vuistregels voor, die bepalen wanneer er bij een nieuw project of vervangbouw teruggesprongen kan worden ten opzichte van de bouwlijn: na voldoende lange aaneengesloten lintbebouwing kan voor een breedte van minstens 10 meter teruggesprongen worden. In deze terugsprong wordt voorkeur gegeven aan een groene invulling, die meer huiselijkheid op het lint brengt.

Illustratie van de versnipperde gevellijn

Vuistregel

Voorstel: plek voor terugsprong wanneer er voldoende aaneengesloten gevellijn is.

Huidige situatie: grote delen van het lint voelen smal en anoniem aan

Andere delen hebben dan weer een onleesbare, versnipperde gevellijn

Concept 2: Poorten en knopen

huis

dorp

stad

Verspreid over het lint voegen we 'knopen' toe, met aan het begin en einde van het lint groene 'poorten'. Het geheel is een constellatie van levendige en luwte-plekken, slimme combinaties van huis-dorp-stad die bijzonderheden toevoegen aan het lint.

Knopen zijn zones waar ruimte gecreëerd wordt voor andere zaken dan de efficiëntie van verkeersstromen, zoals ruimte voor groen, het bufferen van water, het kleine ontmoeten,... Ze hebben een specifieke identiteit en kunnen helpen om zich te oriënteren op het lint.

Elke knoop bevat een selectie 'spreekende details', zorgvuldig samengesteld om een divers publiek aan te spreken, zoals:

- bushalte
- zitgelegenheid
- luifel(tje)
- groen / een markante 'toekomstboom' voor herkenbaarheid en verkoeling tijdens het wachten
- een verkeersvertrager
- kunstintegratie, bijvoorbeeld een kunstproject i.s.m. scholen (zie voorbeeld van het mozaïek-bankje aan de Wilhelminafontein)

Referentie: Wayezstraat, Anderlecht: rustpunt op een winkelstraat

Referentie: Truderinger Straße, München: een groene poort tot het lint

Concept 3: De tweede lijn betrekken op het lint

meer dorp

Met het derde concept zetten we in op nabije connecties, burencconnecties, door ook bouwblokken en wijken die achter het lint liggen te betrekken op het lint.

Langsheen het lint ontstaat zo een parelsnoer van groenere ademruimtes. Het zijn plekken die meer afgestemd zijn op verblijven en 'meer dorp' tevoegen op het lint: het toevallig kunnen ontmoeten van een bekende (zie antropologische belevingstrio). Vanuit deze plekken kan makkelijk 'een blokje om' gewandeld worden en wordt de positieve dynamiek van enkele mooie plekjes in de achterliggende wijken verbonden met het lint.

Ruimtelijk wordt deze ademruimte op het lint gecreëerd door:

- waar mogelijk: een 'knip' voor autoverkeer: geen in-of uitrit naar Bleijerheidestraat/ Pannesheiderstraat
- hoekpanden vervangen door compacter hoger gebouw, met kleinere footprint

Daarbij wordt nagedacht over:

- niet-residentiële functie op gelijkvloerse verdieping
- groene buffer rond woningen
- voldoende ogen rond de publieke ruimte

huidige situatie

Clarastraat - Bosveldstraat

simulatie van vrijgekomen ruimte

Bouwerweistraat

Theresiastraat

Concept 4: Groene dwarsverbindingen

meer stad

Het vierde concept zet in op verdere buitenconnecties. Via dwarsverbindingen naar de veelbezochte (groen)gebieden aan de rand van de wijk brengen we meer 'stad' naar het lint: het gevoel iets nieuw en onverwacht te kunnen ontdekken.

Waar de dwarsverbindingen kruisen met het lint creëren of versterken we microparken, die kunnen fungeren als koelteplekken op het lint.

Op deze locaties vinden we vandaag al de hoogste bomen. Deze hoge bomen zijn geen solitair maar staan in groepjes. Dit zijn voor ons 'toekomstbomen': bomen van de eerste orde die minimaal 100 jaar meegaan. Dit betekent dat zij een uitgebreide groeiplaats hebben.

Deze dwarse routes kunnen gecombineerd worden met een sociale insteek, bijvoorbeeld op de wandelingen de lokale geschiedenis vertellen (bvb QR-codes). Hierdoor worden ook geïnteresseerde nieuwe mensen naar het lint en de wijk gebracht.

Referentie: Via een QR-Code wandeling in de buurtschap Snakkerburen (Leeuwarden) kunnen wandelaars bijzondere locaties, woningen, markante personen en verhalen ontdekken.

Dorp-Stad-Huis in het ontwerp

Zoals in het antropologische onderzoek uitgebreider toegelicht wordt, is het van belang een dynamisch evenwicht te bereiken tussen de concepten dorp, stad en huis, zowel voor voor het sociale buurtleven als voor het ruimtelijk ontwerp.

Wat betekent concreet meer dorp op het lint?

Connecties naar achterliggende woonwijken weg van de stedelijke anonimiteit (zie 3)

Wat betekent meer stad op het lint?

Nieuwe elementen toevoegen door buitenconnecties (zie 4)

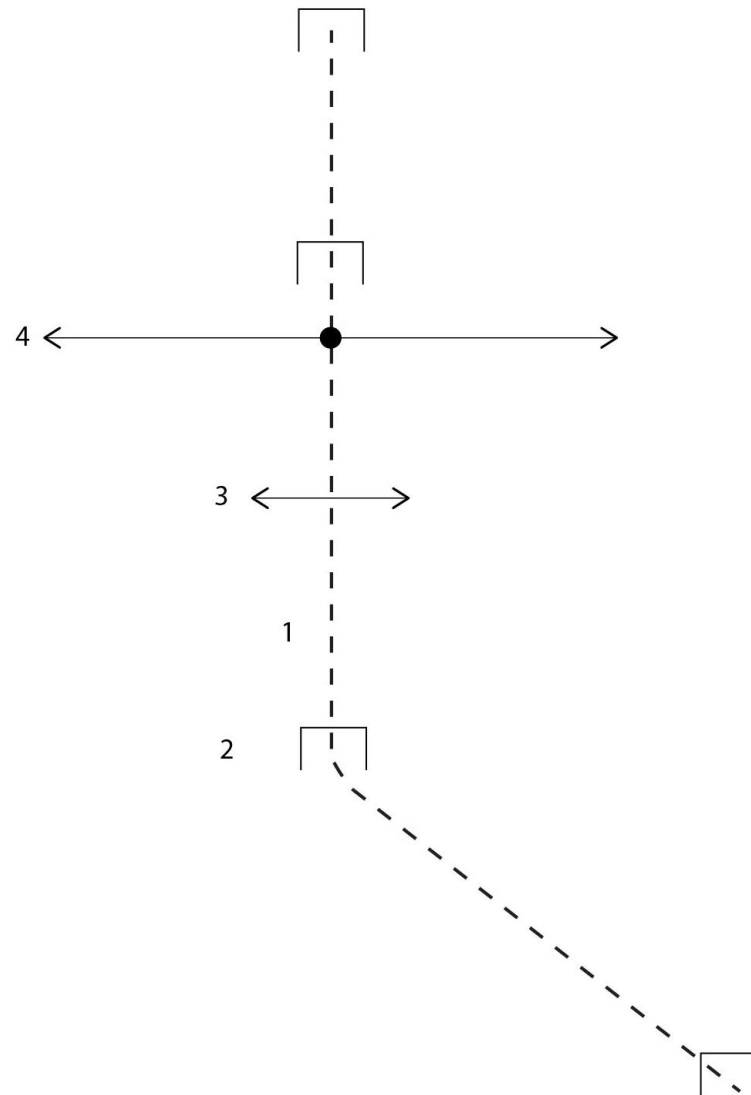
Wat betekent meer huis op het lint?

-Meer buffers ten aanzien van private woningen (zie 1)

-Een goede verhouding tussen levendigheid en luwte en meerdere doordachte huiselijke elementen in het publiek domein

Het lint in zijn geheel:

een bijzondere constellatie van stedelijke levendigheid, een dorpsplein, huiselijke 'bokjes om' en luwteplekken (zie o.a. 2)

ONTWERPPRINCIPES VOOR DE INRICHTING VAN HET HISTORISCHE LINT

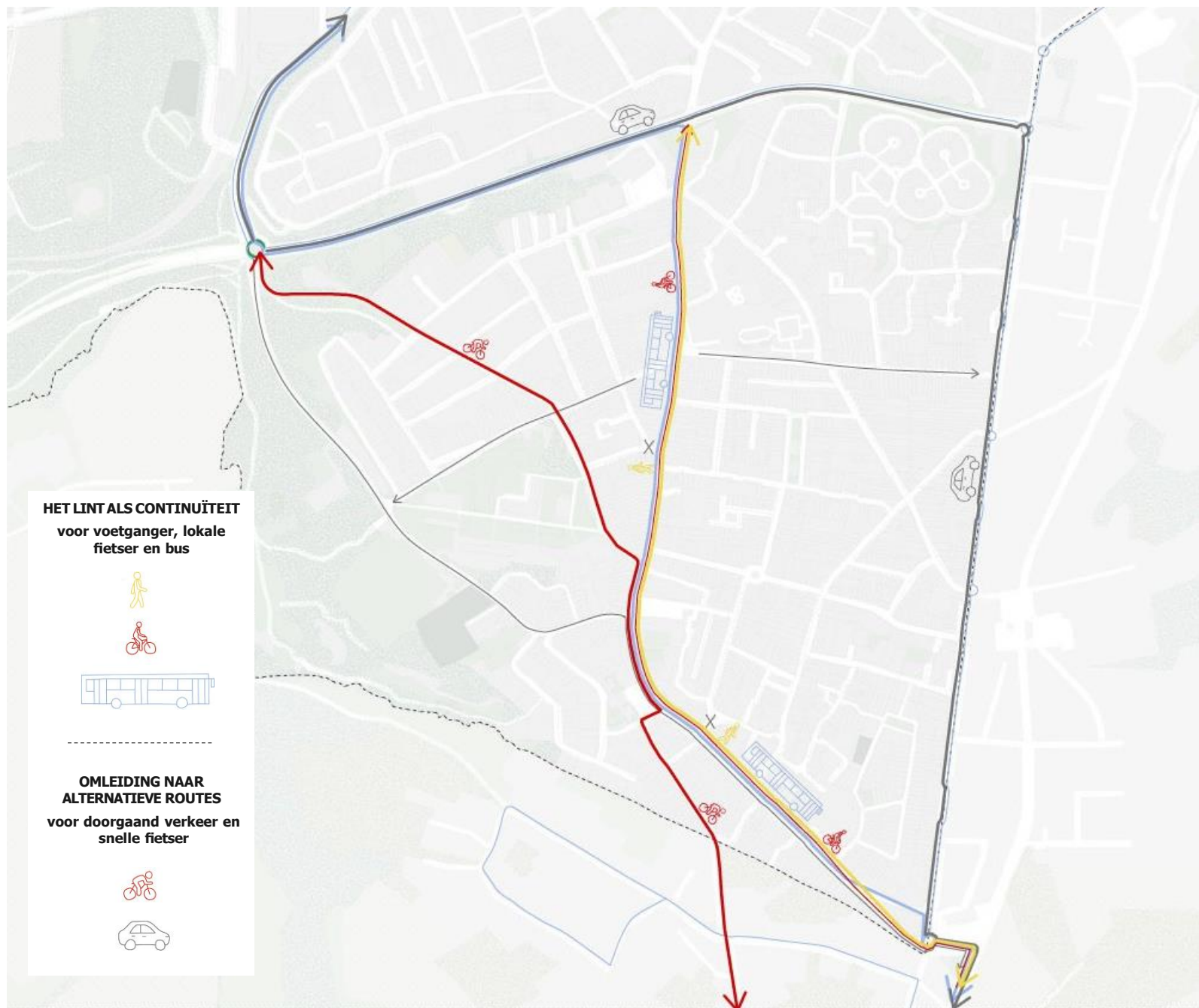
Wat met de verkeerstromen?

Het lint functioneert vandaag voor geen enkele vervoersmodus als centrale as. De beperkte breedte van het lint maakt het ook moeilijk om op een veilige manier autoverkeer, bussen, fietsers en voetgangers te combineren. We stellen daarom een verschil in prioriteit voor:

De as Pannesheiderstraat-Bleijerheidestraat moet functioneren als herkenbaar, continu lint voor voetgangers, lokale fietsers en de bus. Zo kunnen mobiele en minder mobiele bewoners de verschillende bestemmingen op het lint bereiken.

Voor andere vervoersmodi wordt een alternatieve route voorzien:

- doorgaand verkeer rond de wijk: Domaniale Mijnstraat en Nieuwstraat
- geen vrachtverkeer langs het lint
- snelle fietsroute (speedpedelecs, fatbikes,...)

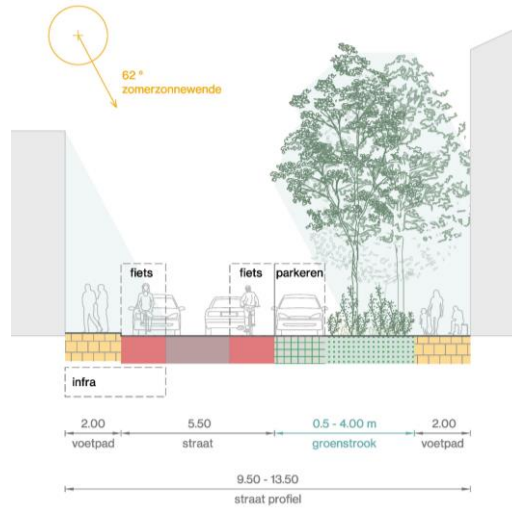
Typeprofiel voor de straat

Uitgaande van een lagere snelheid (30 km/uur) op het volledige lint, kan ook het profiel van de inrichting herbekeken worden. Vandaag gaat de beperkte ruimte op het historisch lint immers vooral naar de auto: rijdend in beide richtingen en parkeerstroken aan één of beide zijden.

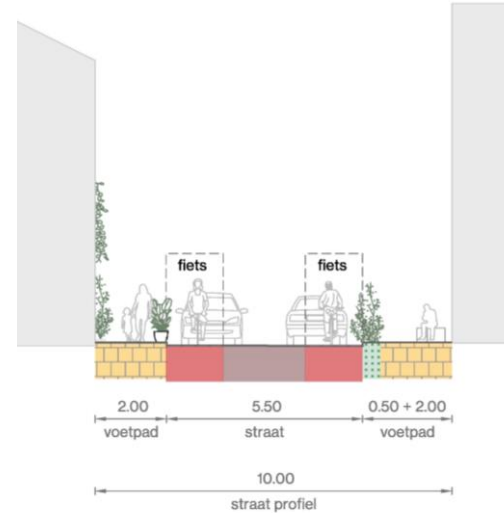
We stellen een nieuw typeprofiel voor vertrekkende van volgende hiërarchie:

1. zachte verkeersstromen (fietsers en voetgangers), met de bijhorende infrastructuur: rustplekken, vuilnisemmers, fietsbeugels,...
2. openbaar vervoer
3. traag rijdend gemotoriseerd verkeer
4. verkoeling en waterinfiltratie
5. parkeren

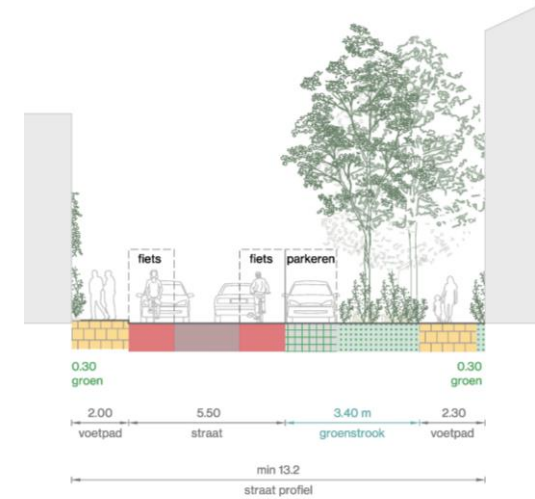
Algemeen principe

Smalste profiel

Breedste profiel

Referentie Karel De Stoutelaan, Brugge: fietsstroken in comfortabele verharding, resterende middenstrook in kasseien om het verkeer te vertragen en fietsers visueel voorrang te geven.

In de smalste delen is onvoldoende plaats voor een volledige groenstrook. Hier geven we prioriteit aan het verbreden van het voetpad, met geïntegreerd kleinschalig groen (gevelgroen, punctuele ontharding,...)

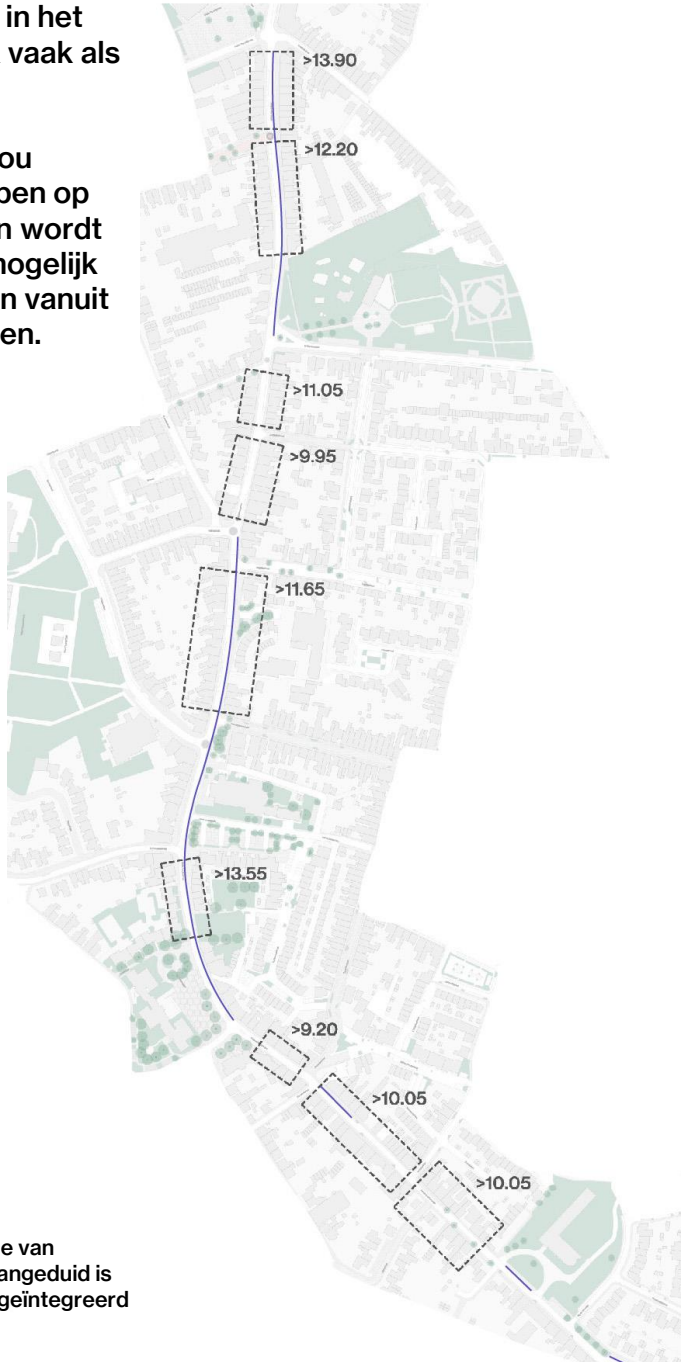

Waar meer breedte dan 2,00m is voor het voetpad, kan een strook gevelgroen ingevoegd worden om een buffer ten opzichte van de woningen te realiseren (zie antropologische concept meer 'huis')

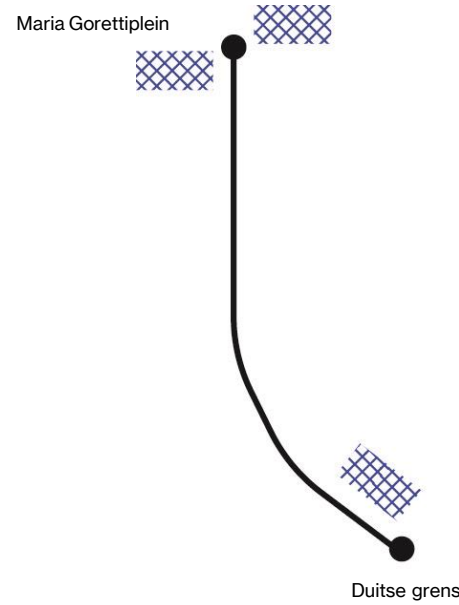
Wat met parkeren?

Parkeren op het lint wordt in het antropologisch onderzoek vaak als te krap aangehaald.

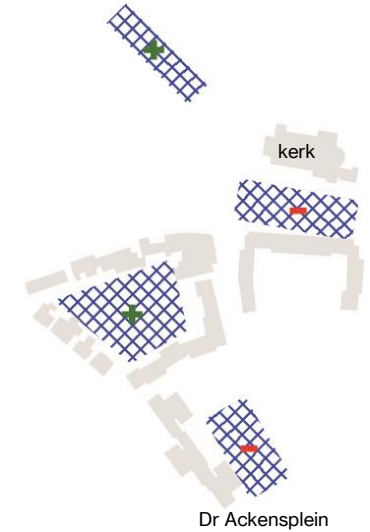
Er is een groep die sterk zou kunnen reageren op ingrepen op het parkeren. Het parkeren wordt niet simpelweg overal onmogelijk gemaakt, er wordt gekeken vanuit de ruimtelijke mogelijkheden.

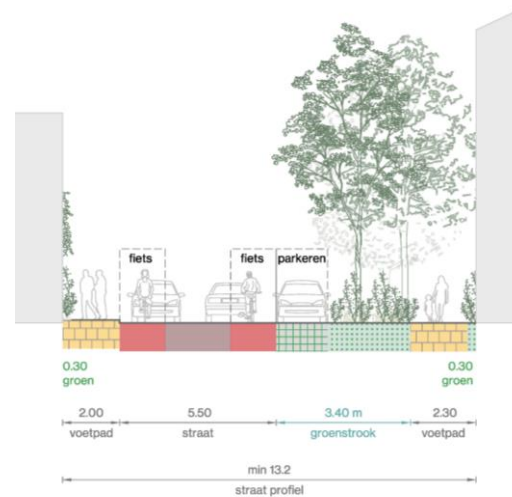
Kaart met aanduiding van de breedte van verschillende segmenten, waarop aangeduid is waar een parkeerstrook kwalitatief geïntegreerd kan worden (blauwe lijn)

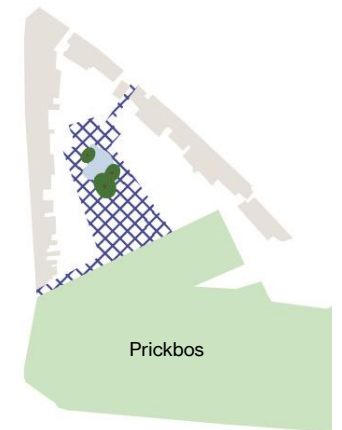
Principe 1: Groene poorten op het lint, parkeren (op achterterreinen) naast het lint

Principe 2: voor de cluster Dr Ackensplein & Henri Jonasplesplein: parkeerdruk verlagen, achterterreinen en superlocal optimaliseren (functionele parkeerterreinen met voldoende sociale controle en groen)

Principe 3: parkeren op het lint enkel bij voldoende breedte en geïntegreerd in groenstrook

Principe 4: Parkeerterreinen op achterterreinen efficiënter inrichten en ruimte vrijwaren voor waterinfiltratie en verkoeling

Verkeersvertragende strategieën

Verkeersveiligheid is een probleem dat door vele respondenten in het antropologisch onderzoek aangehaald wordt als reden om het lint niet te gebruiken, vooral bij de bocht. Er kan bij een brede groep gedragenheid gevonden worden door bij elke ingreep ook in te zetten op verkeersveiligheid.

De verschillende concepten voegen bijzondere plekken toe op het lint, die algemeen de stedelijke anonimiteit en de hoge snelheid doorbreken.

Daarnaast gelden een aantal algemene strategieën om de snelheid op het lint te vertragen:

- versmalling profiel.
- verkeersvertragende zones, bijvoorbeeld door het Dr Ackensplein door te trekken van gevel tot gevel met het gevoel “over” het plein te rijden.
- groene plekken langs het lint over de straat heen trekken (bijvoorbeeld met gevelgroen).
- zijstraten aan het lint aankondigen door ‘omplooiend groen’ tot op het lint te brengen.
- doorlopende voetpaden: auto’s die in een zijstraat inslaan moeten over de drempel rijden, voetgangers kunnen zonder hoogteverschillen oversteken.

Wat met de waterhuishouding?

Het historisch lint ligt op een plateau. De overstromingskaarten tonen hoe de straten gevoelig zijn aan wateroverlast, vooral daar waar het water in sneltempo kan afstromen naar de vallei.

Als algemene strategie moet ingezet worden op water vertragen en bufferen op het plateau om afstromen naar de beek- en droogdalbodems te vertragen.

Op drie plekken op het lint (waar de beekdalbodems en droogdalbodems het lint raken) ligt de prioriteit om water te vertragen en te bufferen het hoogst.

Algemeen dient in een ruimere zone ingezet te worden op:

- herbruiken (afkoppelen afwaterende oppervlaktes en openbare gebouwen)
- ontharden
- buffer/afwatering naar de vallei vertragen of mitigeren

Groenstrategieën

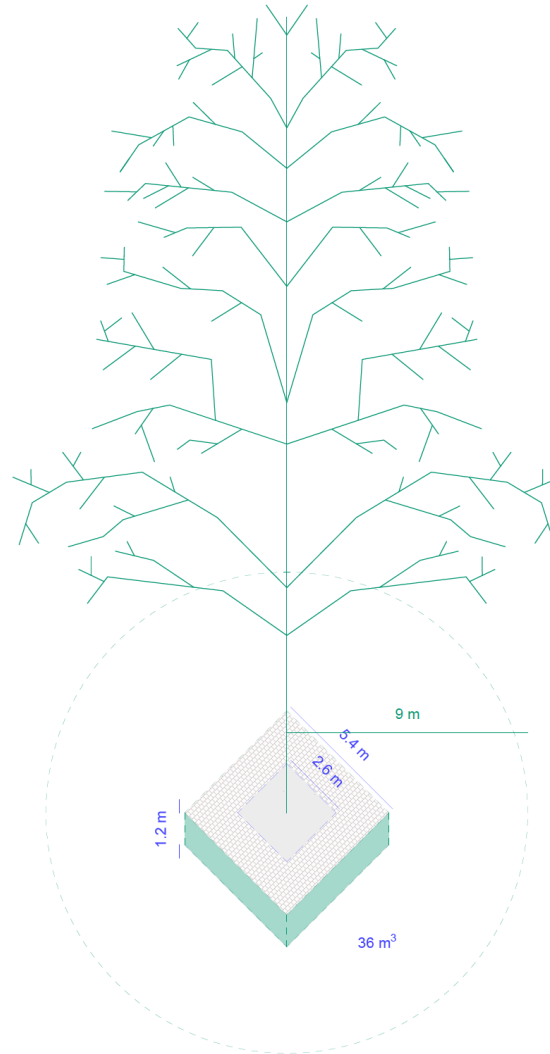
Het profiel van het lint is helaas erg smal. Het nieuw voorgestelde assymetrisch profiel biedt een kans om meer groen te integreren.

Bij de keuze van bomen stellen we voor minstens 10% 'toekomstbomen' te planten: bomen van eerste orde A die min. 100 jaar meegaan, dit betekent dat ze een uitgebreide groeiplaats hebben. Het zijn inheemse soorten die passen bij de standplaats.

Een goede "check" is de 3-30-300 regel: 3 bomen vanuit de woning zien, op wijkniveau 30% van de oppervlakte bedekt met boomkruinen en iedere woning op max 300 m kwalitatief groen. Deze regel is beperkt in het opzicht dat het enkel gericht is op bomen (lees: er zijn veel andere ook zeer waardevolle groenvormen), maar vormt een interessante ambitiestelling aangezien ze concrete minima oplegt voor de publieke ruimte. De tekorten doen zich vooral voor op het zuidelijke deel.

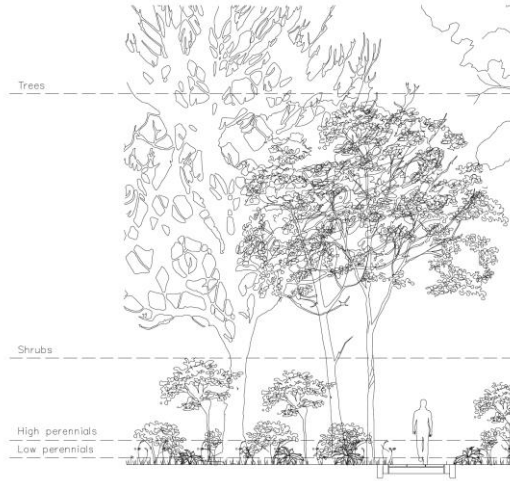
Daarnaast kan ingezet worden op gevelgroen als bijkomende verkoelende maatregel, die bovendien een visuele buffer t.o.v. woningen toevoegt (meer 'huis').

De erfgoedplekken hebben grotere groenzones: hier kan gewerkt worden met verticale gelaagdheid om performantere koelteplekken te creëren.

Toekomstbomen: bomen van eerste orde A die min. 100 jaar meegaan

Groenstrategieën

1) Versterk wat er is

Documenteer de bestaande vegetatie aan de start van (mogelijke) nieuwe projecten. Dit omvat aspecten zoals de samenstelling, structuur, diversiteit van planten- en boomsoorten en het onderhoud ervan. Waar mogelijk wordt de bestaande vegetatie behouden en worden nieuwe planten geïntegreerd in het bestaande groene netwerk. Dit draagt bij aan het verbeteren van de kwaliteit en het functioneren van de bestaande vegetatie. In Kerkrade zijn bijvoorbeeld al heel wat bestaande bomen. Door het aanleggen van een kruid-en/of struiklaag kan de groeiplaats van deze bomen worden versterkt en leven ze langer.

2) Leg naturalistische kruidachtige beplantingen aan

Het aanleggen van een gemengde plantenmatrix in de kruidlaag is essentieel voor het bevorderen van de biodiversiteit en veerkracht. De onderlinge interacties tussen planten uit verschillende families zorgen voor een continue evolutie, die bepaald wordt door hun voortplantingssysteem en de seizoenen. Zo zaaien enkele planten zichzelf uit en vullen ze eventuele gaten in de kruidlaag vanzelf op. Zo zorgt hun diversiteit aan bloeiperioden niet alleen voor interessante aspecten doorheen de verschillende seizoenen, maar hebben de insecten ook een vrij continue voedselbron

3) Zorg voor gelaagdheid in de vegetatie

Om een natuurlijk ogend beeld in een stedelijke omgeving te versterken is de notie van vegetatielagen belangrijk: de kruidlaag, die wordt gevormd door de plantenmatrix; de struiklaag; de boomlaag. De dichtheid en kwaliteit van de verschillende lagen hebben een aanzienlijk effect op de kwaliteit en rijkdom van de flora en fauna en dragen bij aan de ambitieuze doelstellingen van biodiversiteit.

4) Varieer in morfologie

Net zoals twee dezelfde bomen zich op een andere manier ontwikkelen als ze zich in een dichte omgeving of in een open veld bevinden, zo zullen bomen zich anders ontwikkelen als ze in een smalle straat staan of op een open plein staan. Deze diversiteit is belangrijk, niet enkel naar het natuurlijk ogend beeld toe, maar ook naar het koelte-effect. Merk ook op dat sommige boomsoorten meer plaats nodig hebben dan andere. De vuistregel is dat een boom of struik dezelfde hoeveelheid ondergrondse ruimte nodig heeft als de verwachte omvang van zijn kroon. Door voldoende wortelruimte te voorzien kunnen bomen tot 80 of 100 jaar oud worden (soort-afhankelijk).

Groenstrategieën

5) Neem seizoensgebondenheid en ecologische successie in rekening

Een groenontwerp heeft een dynamisch aspect. In tegenstelling tot de architectuur stopt de opdracht dus niet na het 'bouwen' (of aanplanten) van de groenaanleg. Het beheer dat daarna komt is minstens even belangrijk. Met dit in het achterhoofd is de introductie van pioniersoorten essentieel voor de totstandkoming van een rijk milieu. Net zoals de vestiging van bepaalde soorten afhankelijk van de groei van andere, worden individuen beschouwd als onderling verbonden en zal hun evolutie van elkaar afhangen. Voor een maximale biodiversiteit komt het erop neer te kiezen voor een milieu in evenwicht, of net voor een dynamisch milieu, afhankelijk van de lokale omstandigheden en de ecologische doelstellingen van het project.

6) Bestrijd het hitte-eiland effect

Warmteopbouw wordt vermeden of gereduceerd door het verminderen van minerale oppervlakken en het vermeerderen van zones met water en dense vegetatie. Als die zones aaneengesloten en voldoende uitgestrekt zijn, zorgen ze voor schaduw en evapotranspiratie, waardoor het plaatselijke microklimaat afkoelt. Met kleine ingrepen kan de lokale temperatuur met één tot twee graden worden verlaagd.

7) Initieer stedelijke flora en fauna

Verschillende wilde diersoorten zoals broedvogels, vleermuizen, wilde bijen en andere insecten, vinden niet alleen onderdak in natuurlijke omgevingen, maar hebben ook stedelijke habitats nodig. Ze nestelen bijvoorbeeld in holttes en voegen. Om de coëxistentie van deze diersoorten te ondersteunen, moet er ruimte zijn voor een 'wilde' natuur die de biodiversiteit bevordert.

8) Bomen op het lint

Op het lint zelf vinden we zelden bomen. De aanwezige Ginkgo biloba's dragen amper bij aan de aanwezige of gewenste ecosystemen. Wanneer een Ginkgo ziek wordt, (of wanneer er ruimte voor een boom vrijkomt), deze aanplanten met een mix van inheemse soorten (en een mix van boommaten) die wel bijdragen aan ecosystemen.

In het segment Pannesheiderstraat werkt het meest afkoelend om de zuidgerichte gevel in de schaduw te zetten.

SYNTHESEKAART EN PLEKKEN

Verbeeldende synthesekaart

De concepten en inrichtingsprincipes die voortkomen uit het ruimtelijke en sociaal onderzoek worden in deze kaart op het historische lint van Bleijerheide-Nulland toegepast.

Via de kleurcodes is te zien hoe op enkele cruciale plekken verschillende antropologisch-ruimtelijke concepten samenkomen. De heropwaardering van het lint kan stapsgewijs aangepakt worden via meerlagige, goed uitgebalanceerde interventies op deze plekken.

Op de volgende pagina's wordt elke plek toegelicht aan de hand van ruimtelijke en programmatische insteken, referentiebeelden en een inrichtingsschets.

1. Groene poort (bij Maria Gorettiplein)

Op de kruising van het lint en de Domaniale Mijnstraat, een hoofdweg voor doorgaand verkeer, bevindt zich een ongebruikt driehoekig grasveld. Deze kan omgevormd worden tot een 'groene poort' tot het lint en Bleijerheide-Nulland.

Het is de samenkomst van twee landschappelijke zones: de groene gordel langs de Domaniale Mijnstraat en het historische lint.

Daarnaast wordt hiermee een nieuw imago gegeven aan het Maria-Gorettiplein. Bewoners gaan er naar de huisarts of apotheek maar komen er ook naar de supermarkt. Toch hangt er voor sommigen een negatieve connotatie aan het plein en ervaren ze het plein niet altijd als een veilige plek, zoals blijkt uit het antropologisch onderzoek.

Acties:

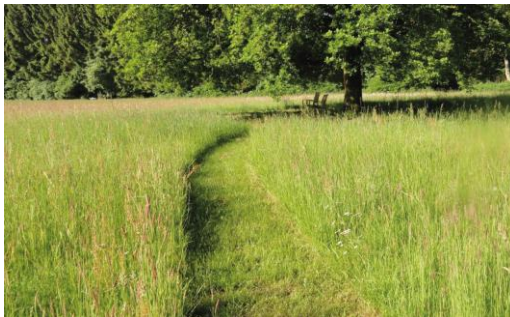
Restperceel op de hoek omvormen tot groene poort:

- aanplanten van drietal toekomstbomen
- extensiever groenbeheer
- wadi
- bushalte

De hoek met de Veldkuilstraat biedt voldoende plaats voor een boom en een beschaduwde wachtzone voor de bus. De voetpaden zijn hier overmaats en kunnen plaats bieden aan waterbufferende groenstroken. Zo strekt de groene poort uit van de Domaniale Mijnstraat tot deze straathoek met markante gebouwen.

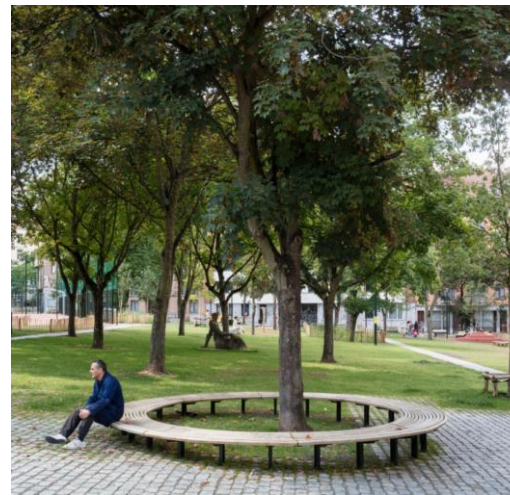
referentie: Groningen Bispeparken, Kopenhagen - SLA

referentie: Heikant - Gennepe

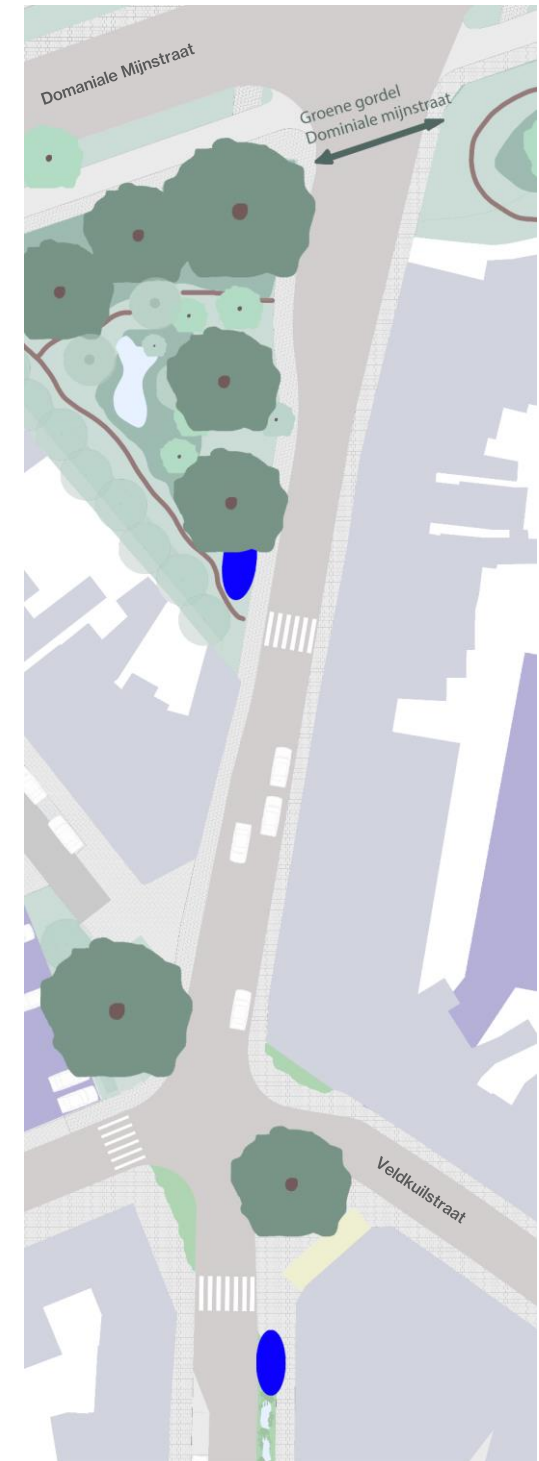
huidige situatie restperceel

referentie: Marie Jansonplein – Studio Paola Vigano

huidige situatie Veldkuilstraat

2. Aankondiging van een groene dwarsstraat (Bosstraat)

Sommige dwarsstraten bieden meer mogelijkheid om te vergroenen dan het lint omdat ze voldoende breed zijn en in sommige gevallen slechts eenrichtingsverkeer hebben. Hier wordt de zijstraat (Bosstraat) vergroend en 'omgeplooid' tot op het lint.

Deze toepassing kan herhaald worden bij andere straten dwars op het lint, maar is in dit segment extra relevant, gezien de afwezigheid van groen en een perceptie van verloedering. Uit het antropologisch onderzoek blijkt dat mensen meer huiselijkheid in het publieke domein waarderen en dit gaat gepaard met vergroening. Deze zone op de Bleijerheiderstraat wordt door sommige respondenten als te midden gepercipieerd. Door deze ingreep wordt ook het verkeer vertraagd, een duidelijke vraag van bewoners.

Acties:

- Vergroenen van randen en restplekjes waar zich geen looplijnen bevinden
- Inrichten van een watercascade in de groenstrook in straten die naar de vallei afhellen. De doelstelling is om zoveel mogelijk water op het plateau van Bleijerheide vast te houden en te laten infiltreren.
- Omplooiend groen: de groene straat 'omplooiën' tot op het lint. Zo wordt de dwarse straat aangekondigd, wat visueel het lint 'verzacht' én het verkeer vertraagd.

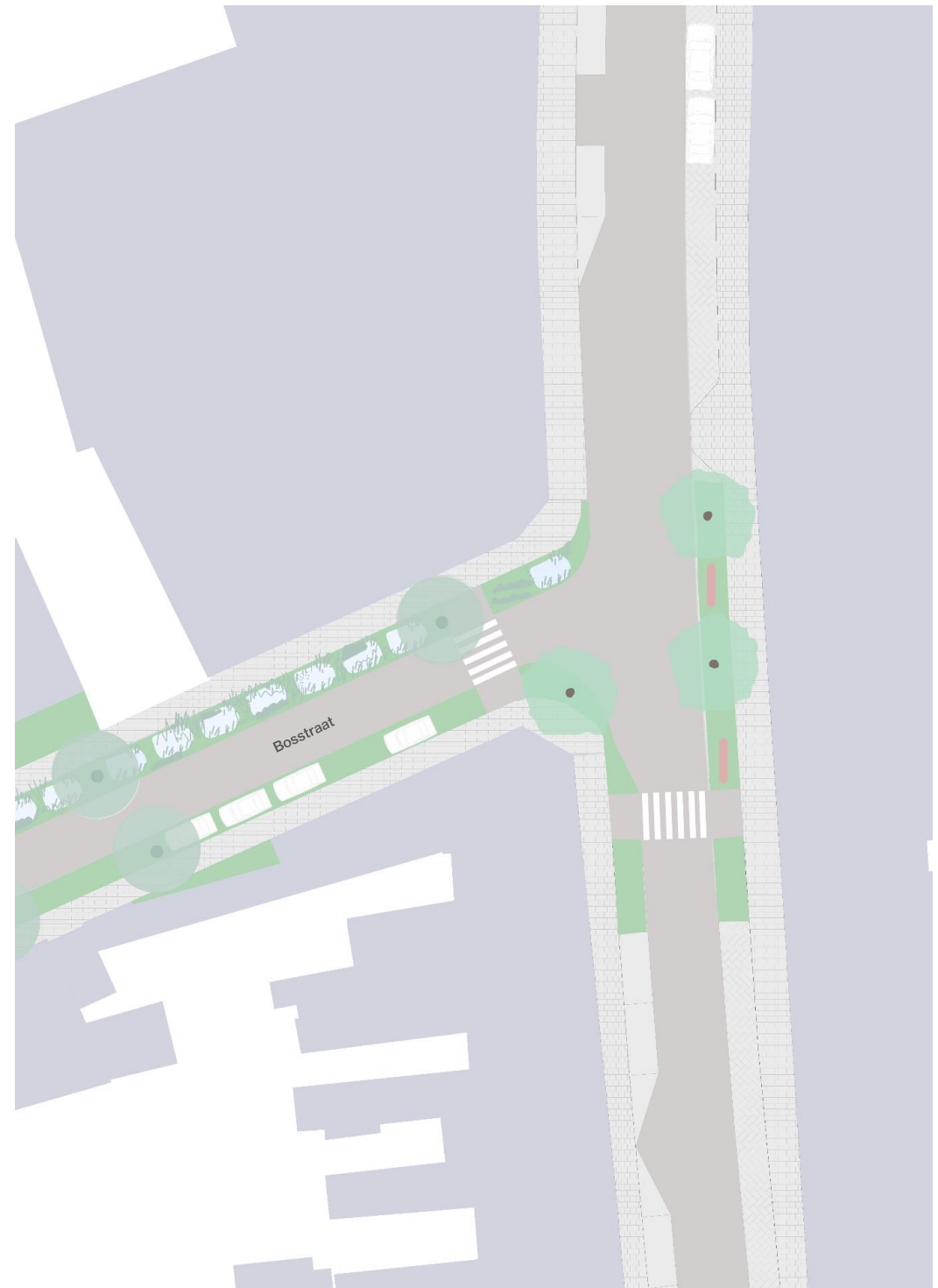
referentie: Bremptlaan, Vorst (Brussel)

referentie: "Watertraject Abdij", Vorst (Brussel) - DWC

huidige situatie

3. Micropark Prick

Het Prickbos langsheen het lint bestaat uit twee delen: enerzijds het buurtpark met voetbalveldje dat door jongeren gebruikt wordt en voor hen een aangename plek is en anderzijds een groene speeltuin langs het lint, waar gezinnen met kinderen komen, uit Bleijerheide maar ook van verder uit de buurt. Het antropologisch onderzoek wijst erop dat de speeltuin erg gewaardeerd wordt door gezinnen met kleine kinderen, maar dat jongeren (12-17 jaar) er conflicten hebben. Er zijn volgens de jongeren spanningen met de uitbaters van de speeltuin. De jongeren voelen zich niet begrepen. De speeltuin, die onmiddellijk aan het lint grenst, is afgesloten met hekwerk, waardoor ze niet functioneert als ademruimte op het lint zelf.

Op deze plek kruist het lint met een groene dwarsverbinding. Door te werken op de verkeersveiligheid van dit kruispunt, ook aangekaart door bewoners, verbeteren we de paden van kleine kinderen en jongeren doorheen de wijk, bijvoorbeeld voor kinderen van de speeltuin naar KVC Oranje Voetbal.

Acties:

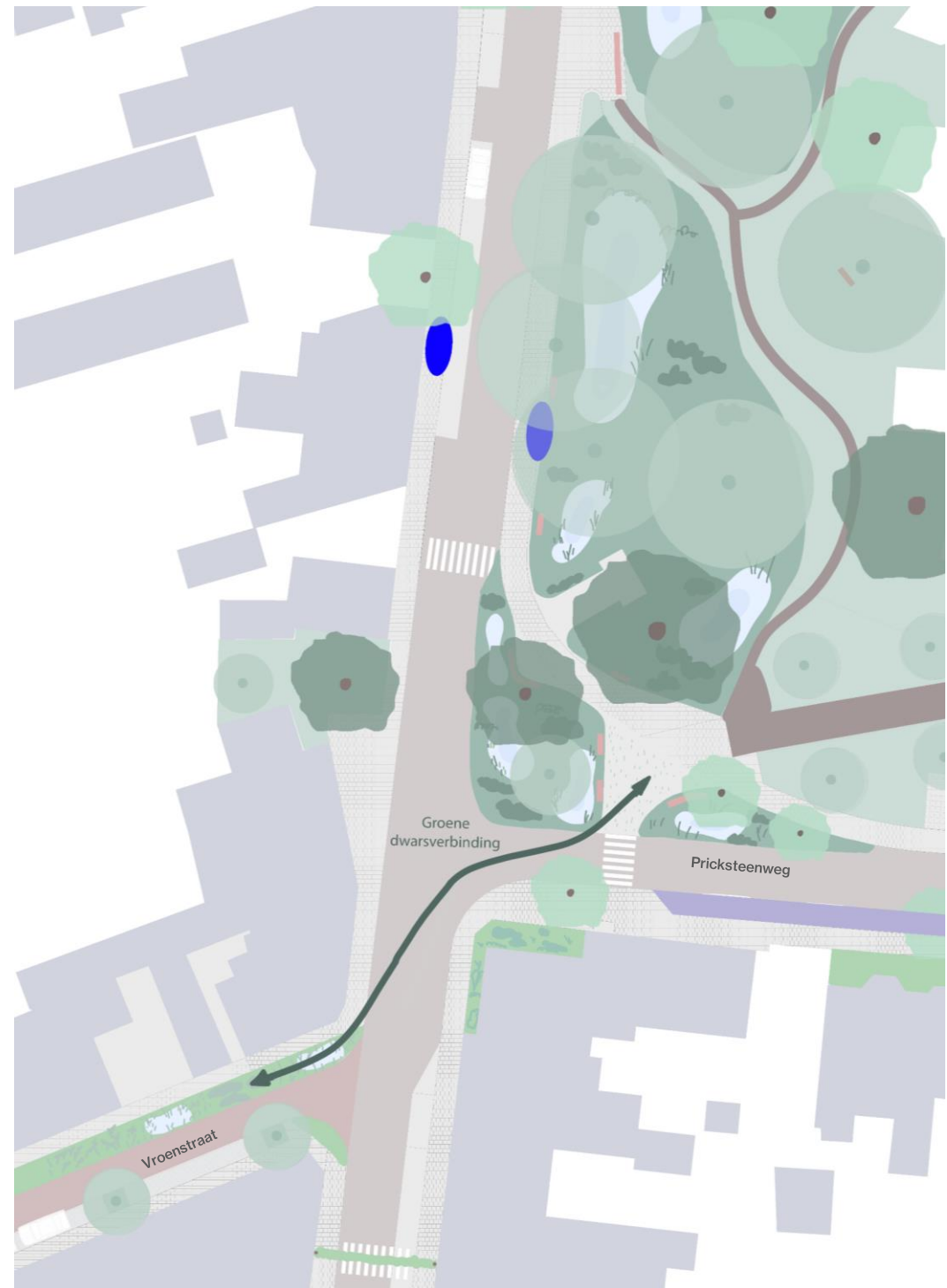
- de talud tussen het lint en Speeltuin Prickbos herwaarderen, het wandelpad bruikbaar en beter zichtbaar maken
- bushalte integreren in het groen
- vergroening doortrekken naar de overzijde van het lint om het verkeer te vertragen, door het effect van rijden "door" een groene zone.

referentie: bushalte aan de kerktuin, Grote Markt van Tienen (project 51N4E & Plant en Houtgoed)

huidige situatie

4. Ademruimte met buurtdynamiek Clarastraat

Aan de kruising met de Clarastraat, bij een groter sociaal woongebouw is potentieel om een groene ademruimte op het lint te creëren. Hiermee wordt de anonimiteit van het lint doorbroken en ontstaan verbindingen tussen het lint en de woonwijken achterin (meer 'dorp').

De gelijkvloerse verdieping van het nieuwe hoekpand biedt de kans om een positieve dynamiek te brengen, bijvoorbeeld met een kleine handelszaak of een plek vooreen 'centrumdruppel' (zie sociaal advies antropologisch onderzoek): bijvoorbeeld de bib (Hub) of het theater die een klein aanbod naar de buurt brengt. De buitenruimte kan speelgelegenheid voor kleine kinderen omvatten wat het sociale klimaat kan verzachten. De sociale woningen worden als negatief gezien door bepaalde bewoners. In het gebouw wonen ook nieuwkomers uit verre landen. Zij rijden enkel met de fiets, maar er zijn geen fietsstallingen aan hun woning (zie ook antropologisch onderzoek).

Acties:

- Laag handelspand (Hans Tweedehands) vervangen door compacter gebouw
- Een 'knip' voor autoverkeer: geen in- of uitrit naar Bleijerheidestraat
- Terugbrengen van oorspronkelijke 2 bomen
- Groene buffers naast de woongebouwen (meer 'huis')
- Groeninrichting met geïntegreerde spel-aanleidingen (bvb kleine heuveltjes) en fietsbeugels

referentie: Fleet Valley pocket park

referentie: Gildenstraat, Sint-Joost-ten-Node

huidige situatie

5. Het dorpsstapjt (Henri Jonasplein en Dr. Ackensplein)

Het historische hart van Bleijerheide-Nulland, het Dr. Ackensplein, is vandaag zijn functie als centraal dorpsplein kwijt. Het dichtbij gelegen Henri Jonasplein, met de Sint Antonius van Padua-kerk uit 1930, is recenter en wordt vandaag bijna uitsluitend als parkeerterrein gebruikt.

Voor de omgeving van beide pleinen is de gemeente Kerkrade op zoek naar een nieuwe dynamiek. Er wordt gekeken naar het herlocaliseren van verschillende gemeenschapsvoorzieningen.

De exacte inrichting van pleinen en de bebouwing rondom wordt uitgewerkt vanuit ontwerpend onderzoek (zie vervolgstudie die begin 2025 afgerond wordt)

Vanuit de ruimtelijke en sociale concepten zien we in deze zone een belangrijke 'knoop'. Deze moet voldoende gemengd zijn, dus niet enkel alle sociale programma's.

We omranden deze programmatische knoop met een performante groene rand ('mantel'), die beide pleinen visueel verbindt en aankondigt op het lint. Binnen de groene mantel is plaats voor verschillende types zitbanken (hoge leuning, lage leuning,...), een luifel, een bushalte en meerdere kleine speelgelegenheden. Er is dus weer voldoende aandacht voor huiselijke elementen en ruimte voor het kleine ontmoeten. De anonimiteit die vandaag in de zone heerst wordt met het creëren van herkenbare plekken tegengegaan.

referentie: Gilly, Charleroi (Plant en Houtgoed)

referentie: Grote markt en Kerktuin, Tienen (51N4E & Plant en Houtgoed)

5.1. Henri Jonasplein:

Naast de kerk zien we een stedelijker plein ontstaan, met instituties die mensen uit de omgeving, de hele wijk en passanten aantrekken, onder andere gericht op kinderen en ouderen. Onderzoek toont immers aan dat de aanwezigheid van kinderen de omgeving verzacht. (zie ook antropologisch onderzoek)

Rondom het Henri Jonasplein kunnen volgende voorzieningen plaats krijgen:

- het Integraal Kind Centrum: een basisschool met bijkomende voorzieningen
- Medisch centrum, waarin verschillende bestaande zorgfuncties samenkomen op een locatie met een uitgebreid zorgaanbod.
- Voor de kerk worden binnen het ontwerpend onderzoek op de pleinen verschillende scenario's getest, van grote interventie tot amper aanraken, van vaste tot zeer flexibele invulling. Zo kan de kerk met weinig ruimtelijke interventie een lunchroom worden (zie de voorwaarden in het antropologisch onderzoek): een gelaagd project met een laagdrempelige democratische lunchplek. Deze lunchroom kan ook aan het Dr. Ackensplein, zie verder.
- De kerk kan ook radicaler transformeren, tot onderdeel van een gebouwencluster, waar het bijvoorbeeld dienst kan doen als aula of sportruimte voor de school.
- Voor de voedselproductie van de lunchroom kan gezocht worden naar een locatie voor een moestuin, bijvoorbeeld in de kerktuin of op het dak van het nieuwe schoolgebouw (te onderzoeken).

referentie: Sociaal buurtrestaurant Hartetroef (Gent), in de herbestemde Heilig Hartkerk. Anders dan in veel andere sociale restaurants zijn bezoekers welkom vanaf 8.30 uur. Blijven hangen kan tot 15.30 uur.

De Heilig Hartkerk werd verbouwd tot een ontmoetingsplek voor de buurt, door middel van houten volumes die in de kerk geplaatst werden. Het gelijkvloers bevat het sociaal restaurant, een nieuwe verdieping biedt plaats aan een polyvalente zaal. De vroegere sacristie is de uitvalsbasis van jeugdbeweging Chiro. De zijgevels werden opengemaakt naar de kerktuin.

referentie: Bistro P (Berchem, Antwerpen) is een buurtrestaurant dat goedkope en gezonde middagmaaltijden serveert. Het restaurant werkt met groenten geteeld binnen het sociale project 'stadsakker' en haalt voedseloverschotten op bij lokale buurtwinkels.

'Stadsakker' zaait en oogst op onverwachte plaatsen in de buurt. Het project heeft als doel mensen die lang werkloos zijn, werkervaring in de moestuin te bieden. Dit als opstap naar vast werk. Het resultaat is een netwerk van kleine moestuinen en eetbare parkjes voor buurtbewoners, vergroende straten met geveltuinten en buurtcompostplekken.

De exacte inrichting van pleinen met de groene mantel en de herbestemming van de bebouwing rondom wordt uitgewerkt vanuit ontwerpend onderzoek voor de 2 pleinen in meerdere scenarios (zie vervolgstudie die begin 2025 afgerond wordt)

5.2. Dr Ackensplein:

Het oorspronkelijke dorpshart zien we evolueren tot een groenere publieke ruimte, ontworpen op schaal van de wijkontmoeting.

Vandaag wordt het Dr Ackensplein geassocieerd met negativiteit en weinig sociale veiligheid. Er moeten meer mensen op diverse tijdstippen naar het plein gebracht worden.

Volgende programmatische combinaties kunnen onderzocht worden:

- De bestaande kapper Mike, de hoekwinkel Flecken (populair bij jongeren), bakker en visboer extra omringen.
- Versterken van het recent geopende geef- en neemhuis: eventueel gelaagder maken door ook andere vormen van 'geven' te integreren (zie project buur-tijd, Buurtcentrum Posthof, BE)
- Mutsaersstichting met verkooppunt
- Kunstenatelier met laagdrempelige workshops, via idee bewoners
- Een mobiel (koffie)kraam of soepbar, gelijktijdig met visboer
- De lunchroom zou ook hier kunnen, om een nieuwe dynamiek naar het plein te brengen, als tegengewicht op de huidige associaties van negativiteit, anonimiteit en weinig sociale veiligheid.

Dr Ackensplein: bestaande winkels

Dr Ackensplein vandaag

6. Burenpleintje Theresiastraat-Büttgenbachstraat

Een dwarsstraat verder op de Pannesheiderstraat verbreedt zich tot een kleine groenruimte, waar vandaag enkele grote bomen staan, maar vooral veel verharding en versnipperde ruimte. Door het versterken van de relatie tussen deze groenruimte en het lint ontstaat een burenpleintje dat niet alleen ademruimte biedt op het smalste segment van het lint, maar ook de positieve dynamieken uit de achterliggende wijk betreft op het lint. Deze plek kan de recente verbetering van de dynamiek op de Pannesheiderstraat ondersteunen.

Daarnaast zien we vanuit dit pleintje mogelijkheden om een 'blokje om' te maken, geliefd bij de vele wandelaars in de buurt (zie antropologisch onderzoek), waardoor de positieve dynamiek verbonden wordt met het Dr Ackensplein en Henri Jonasplesin. Dit voegt huiselijkheid toe aan het Dr Ackensplein.

Acties:

- Een 'knip' voor autoverkeer: geen in- of uitrit naar Pannesheiderstraat
- Zichtbaar groen (toekomstboom) op de rand van het lint planten.
- Hoekpand met garageboxen vervangen door compacter volume.
- Uitbreiding groenzone, met actieve betrokkenheid van de buurt (bijvoorbeeld via peter-/meterschap waarbij bewoners zelf instaan voor onderhoud, een buurtmoestuin,...)
- integratie van zit-elementen op maat van kleine ontmoetingen en contact tussen burens (zie antropologisch onderzoek)

referentie: huisvestingsproject Elsene, Brussel

huidige situatie

7. Fransiscanerklooster

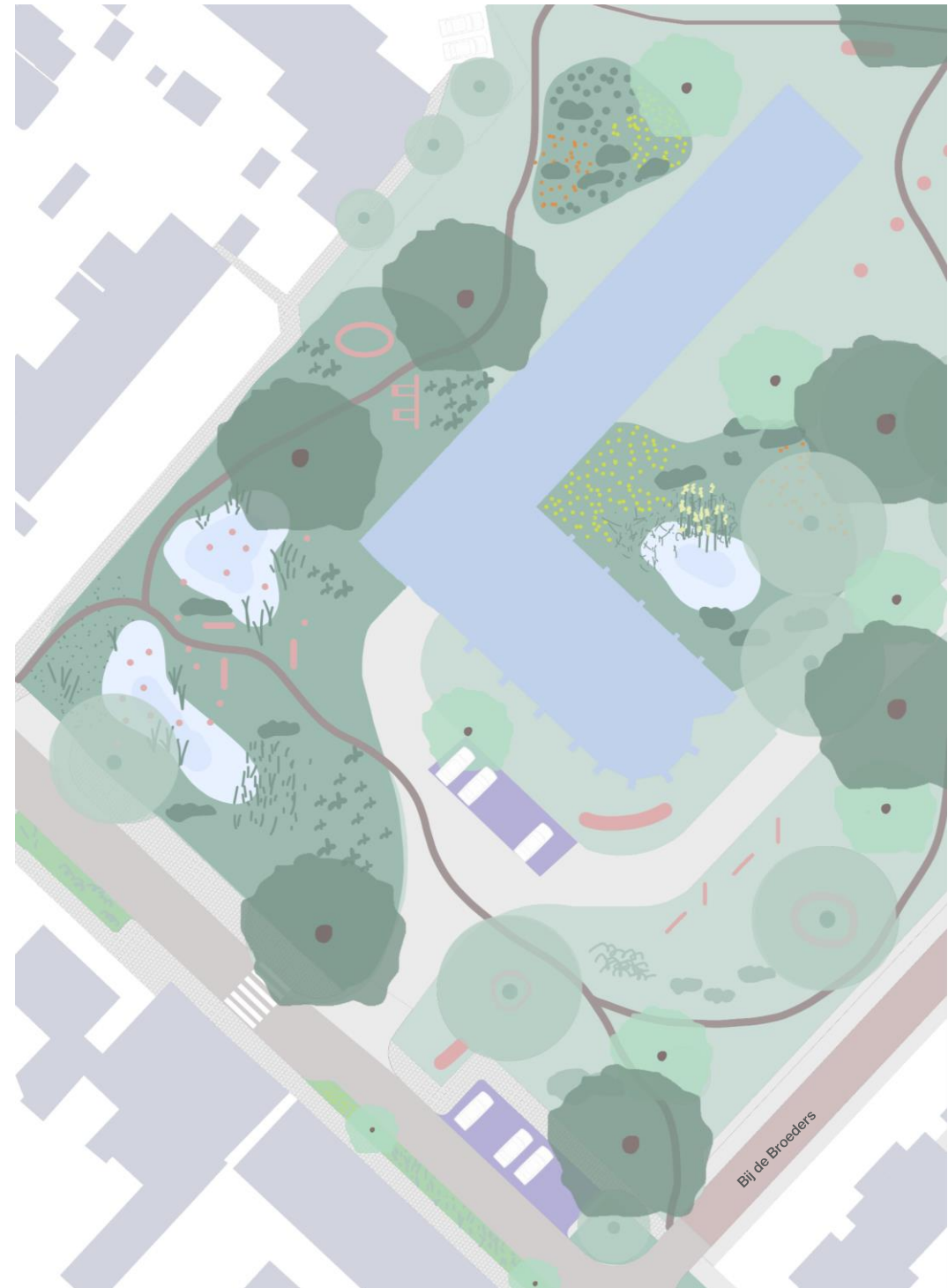
Via het klooster kan een groene dwarsverbinding gerealiseerd worden die de wijk achter het klooster, met meer gegoede bewoners en een positieve dynamiek, betreft op het lint. De nieuwe ontwikkeling met kluswoningen in het klooster kan een bijkomend positief verhaal meebrengen, waar de inrichting van het lint op kan aansluiten.

Acties:

- De ruimte rond het klooster verder vergroenen, met name door ontharding aan de voorzijde, om een volledige 'groene mantel' rond het klooster te realiseren.
- Toevoegen van allerlei vormen van spel: meer avontuurlijk, geïntegreerd in het landschap maar ook herkenbare spelmogelijkheden zoals voetbalveldjes en speeltuigen zoals gevraagd door bewoners.
- In deze zone, waar de dynamieken eerder positief zijn: experimenteren met extensief groenbeheer en diversere plantensoorten.
- Vergroening doortrekken naar overzijde van de straat voor verkeersvertraging

huidige situatie

8. Zuidelijke groene poort

Richting de grens met Duitsland splitst het lint zich in 2 benen. Voor de splitsing bevindt zich een verbreding, die ingericht is als parkeerterrein. We grijpen deze kans aan (namelijk: ruimte op het lint zelf!) om een robuust groen eiland op het lint in te richten. De vormgeving is zodanig dat je vanuit beide rijrichtingen een direct zicht hebt op het groen.

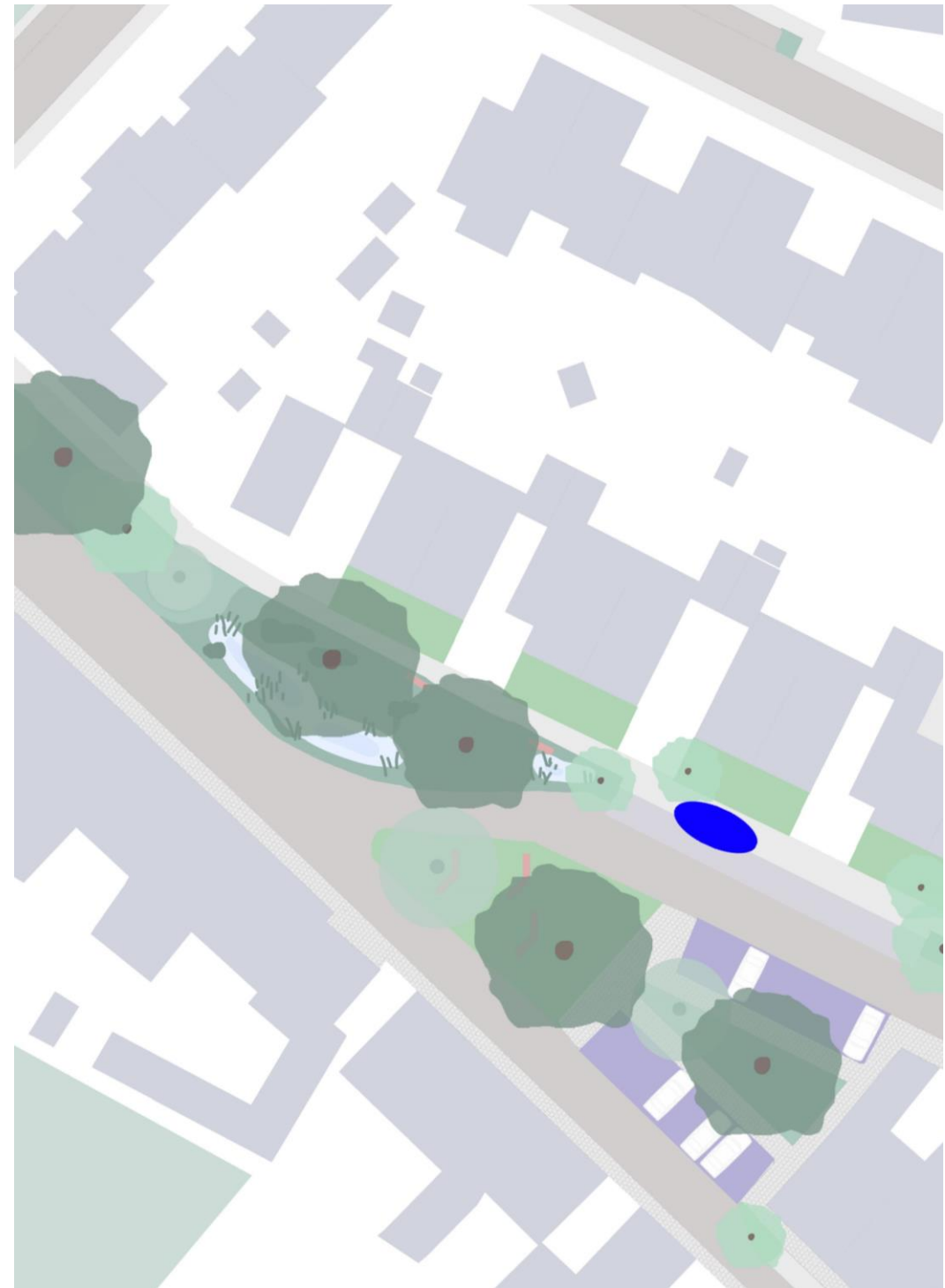
Deze groene aankondiging sluit in het noorden aan op de groene mantel rond het klooster.

Acties:

- verbuiging van de rijbaan & herlocalisatie van de groenzones
- voortuinen ontharden!
- interactie bushalte in groene zone voor verkoeling tijdens het wachten
- eventueel behoud van parkeerplaatsen, onder kruinendak

huidige situatie

VERDER AAN DE SLAG

Sociaal-ruimtelijke testvelden

Waarom wachten als we vandaag al kunnen starten?

Verschillende inzichten uit het sociaal-ruimtelijk ontwerpend onderzoek kunnen op korte termijn getest worden, met lokale partijen.

We denken hier als team graag mee over na, en geven vanuit onze ervaring met 'testvelden' een aantal ideeën mee:

- Testveld 1: Mock-up inrichting

De plekken uit het concept 'de tweede lijn betrekken' kunnen op korte termijn al getest worden, bijvoorbeeld door de knip in het autoverkeer te testen gedurende een korte periode, in combinatie met een tijdelijke inrichting die de vrijgekomen kansen laat zien: groeninrichting, spel-elementen en plaats voor ontmoeting.

Referentie Volmolenlaan Leuven (51N4E & Plant en Houtgoed): In de Volmolenlaan werd gedurende 2 jaar een intensief participatief traject gelopen, waarbij bewoners samen met het ontwerp bureau en het gemeentebestuur een nieuwe inrichting van de straat bedachten.

Om een aantal elementen in die inrichting tastbaar en bespreekbaar te maken, werd gedurende 1 lang weekend de straat ingericht volgens het schetsontwerp, met wegneembare materialen. De uitvoering gebeurde door buurtbewoners en ontwerpers samen. Gedurende de testperiode werd het gebruik gedocumenteerd, evenals de eventuele conflicten.

Het opbouwen en afbreken van de mock-up was een sterk verbindend moment voor de buurt en werd gecombineerd met initiatieven zoals een race voor de kinderen en een potluck-lunch onder burens, waarbij ieder een gerecht meebracht.

Referentie centrum Kortrijk (51N4E & Plant en Houtgoed): In Kortrijk voerden we een ander type test uit, dat gedurende langere tijd bleef staan en een goede weerspiegeling was van het uiteindelijke ontwerp. Zo kon getest worden hoe kinderen de ontworpen speelzones gebruikten, welk effect de nieuwe inrichting had op de lokale handel,...

Sociaal-ruimtelijke testvelden

- Testveld 2: Buurtplantsoenen

In de stad Leuven kunnen buurtbewoners zich registreren als meter of peter van de plantsoenen in hun buurt. In overleg met de groendienst kunnen ze zelf de beplanting kiezen. De bewoners ondertekenen daarvoor een afsprakennota die het tijdelijk gebruik van het openbaar domein regelt. Dit betekent concreet dat de peters en meters zelf instaan voor het onderhoud van de buurtplantsoenen en "jaar-rond" dienen te zorgen voor een verzorgde aanblik in het stadsbeeld.

In het project Volmolenlaan werd dit systeem ingezet om bestaande struiken en soorten met lage biodiversiteitswaarde (maar eenvoudig onderhoud voor de stad) te vervangen door een diversere beplanting. Zo wordt getest hoe de beplanting reageert op de seizoenen, hoeveel onderhoud nodig is en hoe bewoners reageren op de meer 'wildere' aanblik, vooraleer de straat definitief heraangelegd wordt. Het groepje peters en meters uit de straat komt tweemaal per jaar samen voor een snoei- en opruimdag om aan de afspraken tegemoet te komen.

Referentie Volmolenlaan Leuven (51N4E & Plant en Houtgoed): testen van nieuwsoortige beplanting via peter- en meterschap en gemeenschappelijke onderhoudsmomenten.

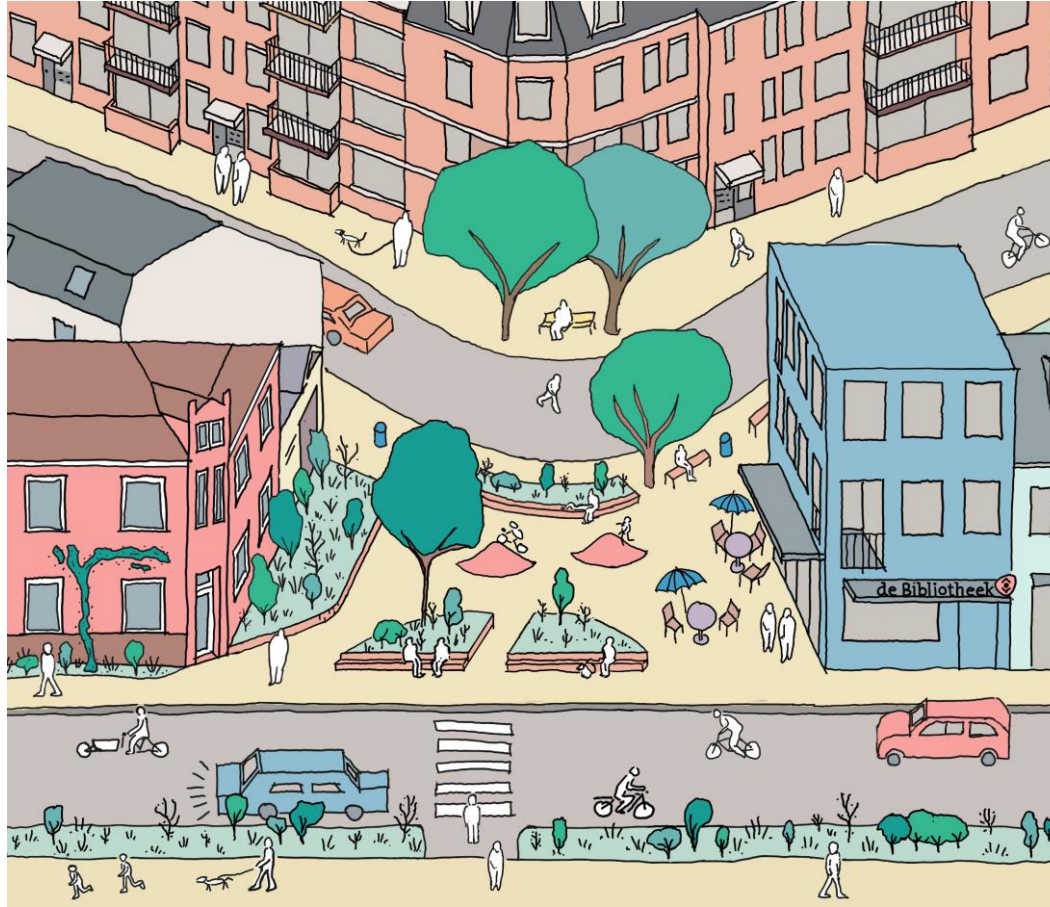

Sociaal-ruimtelijke testvelden

- Testveld 3: Stedelijke interieurs

Om de gedragenheid van de interventies te verifiëren, kan een participatief traject opgezet worden rond een set 'stedelijke interieur'-beelden, die de nieuwe belevingen op het lint illustreren.

Stedelijke interieurs zijn synthesebeelden van toekomstige projecten in de publieke ruimte. In deze beelden komen lessen uit het antropologisch en ruimtelijk onderzoek samen. Elementen uit het ontwerpend onderzoek en de analyse worden hier in meerdere constellaties gemonteerd. Voor één wijk kunnen verschillende beelden worden geconstrueerd die de diversiteit van de wijk vatten. Eerder dan fotorealistische visualisaties of blauwdrukken voor de ontwikkeling, gaat het hier om een gerichte combinatie van elementen, zoals je bij interieurontwerp doet, maar dan op stedelijke schaal. De actoren en hun alledaagse gebruiken – bestaande en toekomstige – spelen een rol in het beeld, net als de ruimtelijke interventies.

Voorbeeld van een stedelijke interieur voor de knoop Clarastraat/Erfweg/Bosveldstraat

